

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

MEMKRIGEN

Politiska mem som retoriskt vapen på Facebook i Sverige

Emil Kieri

Examensarbete: 15 Hp

Kurs: MK 1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap

Nivå: Grundnivå

Termin: Ht 2018

Handledare: Orla Vigsø

Kursansvarig: Malin Sveningsson

Abstract

Examensarbete 15 hp

Kurs MK1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap

Nivå Grundnivå

Termin Ht 2018

Kursansvarig Malin Sveningsson

Handledare Orla Vigsø

Sidantal 55 exklusive referenser och bilagor

Antal ord 16301

Nyckelord MEM, ALTERNATIVHÖGER, POLITISK KOMMUNIKATION,
RETORIKANALYS, RIKSDAGSVAL

Syfte Att undersöka retoriken i politiska mem i en svensk kontext.

Teori Shifmans mem, Jenkins modes, deltagarkultur och retoriken.

Metod Retorikanalys för visuella budskap.

Material 254 mem publicerade på Facebook-sidorna Politiskt Inkorrekt och Panikfakta, från månaden fram till valdagen 2018.

Resultat Resultatet visar att den högerextrema sidan Politiskt Inkorrekt delar upp sina budskap för att allmänt influera opinionen. Sidan har en tydlig koppling till Sverigedemokraterna eftersom det är det enda partiet som helt undgår kritik. Mycket av budskapet läggs i det latent istället för det manifesta. En viss likhet kan hittas i budskapen till den som framförs av alternativhögern. Antirasistiska Panikfakta lägger en större del av budskapet i den manifesta delen. Budskapen drar endast åt det latent hållet när partier från det traditionella högerblocket kritiserar. Mot slutet av den undersökta perioden lägger Politiskt Inkorrekt mer av budskapet i det manifesta.

Jag vill tacka min handledare Orla Vigsø
och Malin Sveningsson som varit ansvarig för kursen.

Executive Summary

This thesis is about digital memes in a Swedish context in the month leading up to the general election in 2018. Using rhetorical analysis to determine how a page supporting the Swedish Democrats and a page that is opposed to them on Facebook. The Swedish Democrats is a social conservative party, with roots in White Power organisations.

The selection is based on the theories of Shifman (2014), consists of 254 memes that publicized between 13th of August 2018 and 9th of september 2018.

148 of the 254 memes are from the far right page Politiskt Inkorrekt (Politically Incorrect) 106 from det oppositional page Panikfakta (Panic Facts).

The conclusion is that memes in the Swedish context is that Politiskt Inkorrekt main rhetoric is inspired or is similar to that used by the alt-right in America. Different messages are compartmentalized with the goal of driving the public opinion to the right generally. These are stated goals by the alt-right movement in both the USA and Sweden Panikfakta on the other hand is more in the manifest part of the message in their memes. They also don't have any reported connection to a center of power like a political party or organisation, which is in line with the message of the memes that don't collectively seem to align with a specific party or organisation. Panikfakta is generally supportive of political partys to the left of center in Swedish politics, and somewhat negative to parties to the right.

The study also concludes that memes are hard to analyze because of the rapidly changing nature of them, and the many layers of complexity in the messages. The thesis suggests that future research should focus on determining what effects if any this form of communication has.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Executive Summery	4
Innehållsförteckning	5
1. Inledning	6
2. Bakgrund	8
2.1 Inom och utom-vetenskaplig relevans	8
2.2 Tidigare forskning och teorier om mem	9
2.3 Mem och retorik	13
2.4 Politiska riktningar	15
3. Syfte	19
3.1 Frågeställningar	19
4. Metod	20
4.1 Retorikanalys	20
4.2 Lista med retoriska och semiotiska begrepp	21
4.3 Urval	23
4.4 Reflektion metod och urval	26
5. Resultat	28
5.1 Hur ser användandet av mem ut, sett utifrån Shifmans teorier?	28
5.2 Hur ser retoriken i memen ut?	34
5.3 Hur ser användandet av modes ut, sett utifrån Eric Jenkins teorier?	48
6. Diskussion	53
6.1 Sammanfattning	53
6.2 Slutdiskussion	54
6.3 Förslag för vidare forskning	55
Bibliografi	56
Bilaga 1	60
Bilaga 2	62

1. Inledning

Dagens samhälle domineras av kommunikation som går med ljusets hastighet, tack vare informationsteknologi som finns tillgänglig för de flesta som bor i västvärlden. Detta har lett till att sättet information skapas och konsumeras har ändrats. Ur ett konsumentperspektiv har det gett användarna större möjlighet att delta i medielandskapet. Hur mycket makt de har är något som kan diskuteras. Mem är en yttring som vuxit som fenomen med hjälp av digitaliseringen. Memen kan på ytan likna satirteckningar, i det att memen också ofta är satiriska mot någon måltavla genom att håna och förminska. Däremot är mem och satirteckningar inte lika i sättet de blir till. Där satirteckningarna oftast skapas av en tydlig skapare, är memens tillkomst mer organisk i det att de transformeras samtidigt som de sprids, och att de i större grad är svåra att veta avsändaren (Shifman, 2014). Memen består av färdiga delar som blandas och vidareutvecklas till ett eget verk. Den traditionella satirteckningen har i sin tur med tiden fått allt mindre plats i dagstidningar. Fortfarande finns den men omfattningen har minskat, även om man räknar publiceringar på tidningars webbplats. Detta konstateras i uppsatsen "EN BILD UPPRÖR MED ÄN TUSEN ORD" (Högberg & Sjölund, 2017)

Sverige har många satirtecknare som fortfarande är verksamma. Deras verk publiceras allt mer sällan självständigt i tidningars flöden. Satirteckningar beställs oftast av tidningar för att vara ett komplement till en artikel. Dagens satirtecknare publiceras främst i böcker av specialiserade förlag som till exempel Galago, där till exempel satirtecknarna Liv Strömquist och Mats Jonsson publicerats. Ett annat exempel är Max Gustafsson som lyckats etablera sig utanför Galago-sfären genom att publiceras flitigt i dagstidningar och olika organisationers fackskrifter. Även Gustafsson har givit ut böcker med sina serier, men sett till det han gjort så är fortfarande en stor del av det han gjort och gör det som traditionellt brukar förknippas med satirteckningar i tidningar. Alla exemplen som nämnts här är satirtecknare som varit aktiva redan innan informationsteknologins stora genombrott 2005, då antalet bredbandsabonnemang gick om antalet tidningsprenumerationer. Det är svårt att säga hur det hade gått om de börjat sin karriär i dagens medielandskap. Vidare är en annan trend att de satirteckningar som finns blir mindre politiska och handlar mer om vardagen (Högberg & Sjölund, 2017).

"Meme" eller mem som de kallas på svenska har till skillnad från satirteckningarna fått en större plats i medielandskapet. Dessa är illustrationer som kan innehålla video, ljud, text, fotografier och teckningar för att förmedla något. Ofta är de satiriska med något slags poäng eller måltavla. Dessa sprids snabbt, eftersom de i sin natur är snabba. De går

snabbt att skapa, de går snabbt att dela via sociala medier eftersom de endast tar upp en liten datamängd, de går även snabbt att konsumera eftersom materialet inte är omfattande. Mem har också likt många andra subkulturer tack vare informationsteknologi vuxit sig starkare, eftersom den möjliggjort att extremt specifika intressen kunnat hitta grupper globalt.

Mem är likt många andra fenomen som vuxit sig starka med hjälp av sociala medier, något som det fortfarande råder stora kunskapsluckor om. Mem har beskrivits och beskyllts som många olika saker. Allt från harmlös konstig humor till något som används för politisk kommunikation för att påverka medvetna och omedvetna mottagare. Oavsett vad som stämmer, så är det något jag tycker det är viktigt att förklara vetenskapligt. Vilket denna uppsats vill vara ett litet bidrag till.

2. Bakgrund

2.1 Inom och utom-vetenskaplig relevans

Forskningen på internet mem är bristfällig, något som kan förklaras av att mem först nyligen förhöjts från att ses som en smal subkultur inom internethumor, till något som är mer vanligt i digitala flöden. Samt ett på senaste tiden ökat användande av mem av högerextrema i sin kommunikation (Ewald & Lindkvist, 2018). Shifman pekar på 2008 års presidentval i USA, som punkten forskningen om fenomen som mem började tas på större allvar (2014: 119-122). Detta brukar ses som det första valet där sociala medier spelade en stor roll i den amerikanska politiken. Sådär sett från 2018 så kan dåvarande kandidat Obamas användande av Twitter ses som pittoreskt, jämfört med hur klimatet ändrats på plattformen och specifikt hur president Donald Trump använder det idag. I samband med valet där Donald Trump vann har högerextrema mem som "Pepe the frog" fått en central roll i hur det ses på politiska mem i en amerikansk kontext. "Pepe" är baserat på en amerikansk seriefigur som är en grön groda.

Mem publicerat av USAs President Donald Trump den 6 Januari 2019.

I Sverige har imitationer dykt upp som använder barnprogramsfiguren Skurt, som på liknande sätt försöker att argumentera för en högerextrem politik. Både i amerikanska och svenska kontexter har mems förmåga att påverka starkt ifrågasatts. Detta eftersom de extrema memen sprids främst i smala forum som till exempel 4chan. Grundläggande problemet är enligt Orla Vigsø att de svenska mem som studerats är såpass extrema att de inte kan tilltala någon annan än de som redan tycker som den som skapat memmet (Ewald & Lindkvist, 2018). En sak som är tydlig gällande politik i sociala medier som Facebook, är att de högerextrema gått om vänster och traditionella partipolitiska medier mellan valen 2014 och 2018, under valet 2014 var organisationer som Feministiskt Initiativ dominerande. Enligt grävande journalistik från DN tyder mycket på att de mest

framgångsrika av de högerextrema sidorna har koppling till Sverigedemokraterna (Sköld, Urisman Otto, & Ewald, 2018).

Sedan kan det ifrågasättas hur mycket resultat det gett för Sverigedemokraterna (SD), då de misslyckades i valet 2018 med att uppnå sitt mål att bli största parti. SD gick framåt även i valet 2018, men framgången har avstannat något jämfört med tidigare val sett till resultatet. När det gäller antirasism är forskningen bristfällig enligt den forskning som kan hittas (Jämte, 2013), samt att den just var lite knepig att hitta tyder på att omfattningen är betydligt mindre än forskningen på rasism. Därför känns det viktigt att få med antirasism som del av materialet.

2.2 Tidigare forskning och teorier om mem

2.2.1 Shifmans definition av mem

Det är digitala mem som denna studie kommer fokusera på, i de fall där andra former syftas kommer det preciseras som analoga mem. Mem som begrepp har sitt ursprung från begreppet meme som myntades av Richard Dawkins bok *The Selfish Gene* (1976). I boken beskrev han mem som små enheter av kultur som spreds från människa till människa genom kopiering och imitation. Vilket har likheter med det vi idag förknippar med ordet mem. Skillnaden är att vi idag förknippar mem med en uttrycksform på internet som oftast används för humor.

Limor Shifman skriver i sin bok "Memes in Digital Culture" om svårigheterna med att definiera mem. Han menar att delar av forskningen ofta förväxlar begreppen mem och viral, därför presenterar han i boken tre huvuddefinitioner för vad som är ett mem, dessa är:

"(a) a group of digital items sharing common characteristics of content, form, and/or stance, which (b) were created with awareness of each other, and (c) were circulated, imitated, and/or transformed via the Internet by many users." (Shifman, 2014: 40-42)

Egen översättning: (första definitionen) en grupp digitala enheter som delar gemensamma drag av innehåll, form och ställningstagande, (andra definitionen) som skapats med vetskap om varandra, och (tredje definitionen) spreds, imiterades, och/eller transformerades via internet av många.

Vidare så finner Shifman att begreppet viral har en relation till mem, på det sättet att de kan ses som i varsin ände av ett spektrum där viral betyder något som sprids i sitt originalutförande som en enhet, medan memmet alltid är en samling av flera enheter som transformeras längs vägen (2014: 55-56).

Han identifierar även två stora kategorier av mem, skaparbaserade mem och egalitära mem. De skaparbaserade memen är baserade på en ursprung som är känt och ofta viralt. De egalitära memen är de mem där ursprunget för komponenterna i memet är mer jämställda, eller det helt enkelt inte går att avgöra ursprunget. Ett tydligt exempel på ett skaparbaserat mem är ”The Situation Room”, som tar fotot på USAs dåvarande presidenten Barak Obama, när han sitter tillsammans med landets ledning och övervakar insatsen mot Osama Bin Laden. Detta foto blev känt i samband med att det utannonserades att Bin Laden dödats. Fotot resulterade i många versioner där vilka personer som fanns med ändrades genom bildmanipulation. Det skaparbaserade memen blir sällan mer populära än originalet, eftersom de oftast tar något som redan är enormt populärt och tolkar om för sin sociala sfär.

I egalitära mem är memets delar mer jämställda, de är inte baserade på något som läsaren behöver känna till för att förstå memet (Shifman, 2014: 58-59). Ett exempel på denna typ är de baserade på en scen ur den tyska filmen Undergången (Der Untergang) från 2004, där Adolf Hitler i originalet blir upprörd över att en motoffensiv mot Soviet inte genomförts och att Tysklands krig därmed snart är förlorat. Denna kontext behövs inte för att någon ska kunna uppskatta memet, det enda som krävs är att man vet vem Adolf Hitler var. Detta klipp har i memet genom textning gjorts om så att Hitlers besvikelse riktas mot andra saker, som Barak Obamas besök i Berlin eller rapparen Kanye Wests avbrott av Taylor Swift under en musikgala 2008. Eftersom det talade språket i klippet är tyska, blir memifieringen av klippet relativt enkel, det enda som behövs är en ny textning (Dubs, 2009). Populariteten är jämnare fördelad mellan de olika versionerna hos ett egalitärt mem, eftersom de inte är lika beroende av ett populärt ursprung för att fungera om mem (Shifman, 2014: 58-59). Enligt Shifman beror mems framgång på att de i sin natur är enkla. De går enkelt att skapa, de går enkelt att dela via sociala medier eftersom de endast tar upp en liten datamängd, de går även enkelt att konsumera eftersom materialet inte är omfattande (Shifman, 2014: 89). Vidare finner även Shifman flera drag hos de element som är en bra grund för ett mem, främst att memen ofta utnyttjar en brist eller ett tomrum i det de baseras på.

När det kommer till foton så finner Shifman två kategorier juxtaposition och frusen rörelse som fungerar speciellt bra för mem. Juxtaposition är foton var det finns element som står ut eller öppnar upp för tolkningar, exemplet som Shifman tar upp är en foto på en liten flicka som rynkar pannan samtidigt som hon har ett svagt leende mot kameran. I bakgrunden syns ett hus som brinner. Det skapas en kontrast mellan flickans uppsyn och det brinnande huset. Detta har blivit ett mem som kallas ”disaster girl” (egen

översättning katastrofflickan) där flickan klipps in mot bakgrunden av terrorattentaten i USA den 11 september 2001. Eftersom elementen redan i originalet står ut menar Shifman att de lättare fungerar i ett mem (Shifman, 2014: 60-61). Frusen rörelse är foton tagna mitt i en rörelse, det kan vara när något eller någon håller på att falla eller när någon dansar. Enligt Shifman är detta något som skiljer vad som är viralt och memiskt, ett viralt foto är något som inte manipuleras från originalfotot annat än genom att det läggs till en kommentar. Sedan togs även hänsyn till om de fotografiska elementen var dominerande över kommentaren. När det kommer till politiska mem menar Shifman att det oftast handlar om ett enda tema

”an interplay between the “frontstage” and “backstage” of political performances.” (Shifman, 2014: 162).

Samspelet mellan politikerns persona på scen och den bakom scenen. Myntat av sociologen Erwin Goffman som menade att politikern på mediala scenen var ett ideal av sig själv, och av hen ofta var en annan person när den inte stod på scenen. Väggen mellan de olika personerna har enligt Shifman brutits ner, och kontraster mellan de två är ofta orsaken till politiska skandaler (Shifman, 2014: 138-139).

Shifman tar fram nio kategorier baserat på vanligt förekommande stilar, Shifman är noga med att påpeka att dessa inte på något sätt har ambitionen att vara komplett. Eftersom det enligt honom i princip skulle vara en omöjlig uppgift gällande mem, på grund av deras kaotiska och föränderliga natur (Shifman, 2014: 99-118).

Reaction Photoshops

Reactions montage gjorda i till exempel bildredigeringsprogrammet Photoshop. En mjukvara som blivit synonymt med bildmanipulation. Oftast kända foton som används för att reagera på något som hänt.

Photo fads

Foton där folk till exempel ställer sig på ett speciellt sätt eller gör någon specifik sak i samma kontext. Kändaste exemplet är ”planking” som gick ut på att personer lägger sig över något och håller sig så raka som möjligt, för att ligga likt en plankan i trä vertikalt över något eller någon, med överkroppen och underkroppen utstickande på varsin sida om det de ligger mot.

Flash mob

När flera människor i en folksamling gör samma sak, oftast synkroniserat till musik. Ursprungligen vanligast för spontana initiativ om demokrati och antikommersialism. Efter att fenomenet fått mycket uppmärksamhet så började det även användas för

marknadsföring av företag, vilket kritiserades av kategorins mer ideologiskt inriktade användare.

Lipsynch

Videor där en eller flera mimar till populär musik eller kända filmscener eller tal.

Misheard Lyrics

Musikvideos som textas med texter som kan låta som det som sjungs. Detta är ett gammalt fenomen på internet. I Sverige finns exempel från 2001 med klippet "Ansiktsburk". Där hade Azar Habibs låt "Am tekbar el farha" fått en svensk text som använde svenska ord som lät liknande som det sjöngs på arabiska, vilket resulterade i absurda texter som ofta blev komiska (Internetmuseum, u.å). Internationellt finns massvis med exempel som utnyttjar språk mottagaren av memet oftast inte förstår.

Recut trailers

Oftast redigerade trailers för filmer som på något sätt kontrasterar mot filmen. Bland de kändaste exemplet är från skräckfilmen *The Shining* (Stanley Kubrick, 1980), som klipptes om i en trailer för att framstå som en familjekomedi, om en styvfar och styvson som finner varandra.

LOLCats

Bilder på katter som gör saker, med felstavade texter. LOL betyder "laughing out loud" (skratta högt) och cats betyder katter.

Stock Character Macro

Återkommande karaktärer som reagerar på saker. Det är ofta djur eller människor som ger dåliga förslag eller som på annat sätt reagerar på en situation på ett humoristiskt sätt.

Rage Comics

Betyder ilska serier (serier som i tecknade serier berättade stillbilder). Här skildras memet med primitivt ritade streckgubbar oftast i ett rutnät av bilder som berättar enkla historier. Liknar till viss del föregående kategori, de återanvända karaktärerna är här mer enkla, likt den övriga stilen i denna kategori.

2.2.2 Konvergerande medier och Deltagarkultur

Deltagarkultur (participatory culture) är medieforskaren Henry Jenkins teori för att beskriva motsatsen till konsumentkultur, i deltagarkulturen är mottagaren inte passiv och

deltar även i skapandet av innehållet. Detta är ett begrepp som med utvecklingar som web 2.0 blivit mer relevant, där saker som sociala medier gjorde informationsdelningen mer social. Sociala inlägg fanns redan innan, men i och med webb 2.0 så blev det sociala mer centralt för internet. En annan effekt internet har haft är att det fått medier att konvergera, att blanda olika plattformar, kulturer och tekniker för att generera nya uttryck.

Detta är något som Jenkins ser deltagarkulturen som en del av. I inledningen av sin bok "Convergence Culture" beskriver han det på följande sätt:

"Welcome to convergence culture, where old and new media collide, where grassroots and corporate media intersect, where the power of the media producer and the power of the media consumer interact in unpredictable ways." (Jenkins, 2006: 2)

Jenkins ger här en bild av hur han ser på begreppet, där han ger bilden av ett möte mellan de traditionella medieaktörerna på ena sidan och gräsrotsaktörerna på andra sidan. Där medieproducenten och konsumenten möts på oväntade sätt.

Jenkins har i efterhand anklagats för att ha en för stor optimism gällande deltagares makt, framför allt av de som ser att de traditionella institutionerna fortfarande har en stor makt över gräsrotterna. Jenkins försvarade sig mot kritiken och förtydligade sina ståndpunkter i artikeln "Rethinking 'Rethinking Convergence/Culture'" (H. Jenkins, 2014). Enligt honom så missuppfattade kritikerna honom när de påstod att han tillskrivit gräsrotterna för mycket makt. Enligt honom såg han inte nödvändigtvis ett ökat deltagande som något som automatiskt ledde till mer demokrati och jämställdhet. Deltagarkulturen och konvergensen var enligt honom något han alltid sett som ett verktyg, något som genom kamp kunde leda till mer demokrati, om det var det de som använde verktygen kämpade för.

2.3 Mem och retorik

2.3.1 Retorikens ursprung

Aristoteles teorier om retoriken är bland de äldsta som finns inom kommunikationsfältet. Retorik är kort konsterna att övertala, från början främst tänkt för tal (Griffin, Ledbetter, & Sparks, 2014: 284-287). Trots sin ålder så är fortfarande hans tre huvudbegrepp etos, logos och patos välanvända idag. Etos är argument baserade på den trovärdighet som den som talar har i det den talar om, logos är argument baserade på logik och patos är argument baserade på känslor. Teorin var ursprungligen främst tänkt för talare eftersom den togs fram i en tid där det var det främsta sättet att framföra budskap. Idag finns det flera som vidareutvecklat Aristoteles teorier till att omfatta alla uttrycksätt som kan

användas för att framföra budskap, vilket inkluderar grafik, video, ljud, text i digital och analog form (Mral, Gelang, & Bröms, 2016).

2.3.2 Mem som visuell retorik

Heidi Huntington finner i sin sammanfattning av forskningsområdet om mem, att det i stort skulle vara gynnsamt för forskningen gällande deltagarkultur att se mem som visuell retorik (Huntington, 2013).

Det hon finner är att den visuella retoriken kombinerar semiotiken med diskursiv analys på ett förtjänstfullt sätt. Hon menar att mem är mer än internethumor, den forskningen hon lyfter fram pekar på att mem fungerar genom appropriation och motstånd mot dominerande mediemeddelanden (Huntington, 2013: 3).

Approach	Argument	Inquiry	Interest in Meme	Sample Study
Semiotic	Representations produce meaning as signs; can be interpreted as cultural "myths"	Relationships between signs and codes, signifiers and signified to create meaning	Stylistic conventions; relationship between text and visual for meaning	Comparison of silent film intertitles and LOLcats captions. (Brubaker, 2008)
Discursive	The production of knowledge by language is mediated by history and the culture in which it occurs	Relationships of power and knowledge; Historical context in production of meaning important	How people construct meaning relevant to cultural contexts, and reclaim power from dominant media	Memes as a form of public discourse and identity in participatory media culture. (Milner, 2012)
Visual Rhetoric	Communication through symbolic processes; visual symbols have persuasive effects on viewers	Nature, function and evaluation of the artifact's elements to discover persuasive appeals	Meaning-making via rhetorical elements. Effects on viewers and description of artifact of interest	Examination of iconic images in editorial cartoons for metaphor, other persuasive factors. (Abraham, 2009)

Tabell som ställer upp hur de olika teorierna mot varandra, i relation till mem (Huntington, 2013: 3)

2.3.3 Vikten av modes

Eric S Jenkins pekar på något han kallar för "modes" som i engelskans begreppet för typ av transport (modes of transportation). Inom mem är modes stilen memen använder för att spridas. Som exempel på ett tydligt mode tar han upp fail/win-memet. Fail (misslyckas) och Win (vinna) sätter upp ett binärt val som appliceras på livet. Fail är även ordet som används när en dator misslyckas, vilket ger alternativet mer negativa konnotationer till något kallt och maskinellt. Win däremot är inte taget från dator världen, där motsatsen till fail är succes, och betyder oftast bara att datorn gör det den har fått i uppgift utan att ge användaren något meddelande. Win är därför inte en rak motsats till fail inom datorspråk, utan det är en motsats metaforiskt i att vinna i livet, inte alls är lika maskinellt och inrutat som fail. Jenkins menar att fail representerar misslyckande på grund av trångsynthet, enfald och bakåtsträvan. Medan win står för att lyckas bryta mot det inrutade och begränsandet som samhället ofta står för (E. S. Jenkins, 2014). Modes är en form av inramning som påverkar innebörden, som på ett snabbt ofta instinktivt sätt kan uppfattas av mottagaren. Detta beror på om personen känner igen det mode som används. Win/fail-modet kräver att mottagaren är bekant med hur en dator eller maskin

fungerar. Det kan vara genom egen erfarenhet eller genom populärkulturen. Sedan spelar även språket stor roll, i en svensk kontext är det naturligtvis ovanligare att se Win/Fail som mode, eftersom färre kan engelska och kan relatera till motsatsen mellan begreppen, även om de flesta kan förstå att det betyder misslyckas.

2.4 Politiska riktningar

2.4.1 Alternativhöger rörelsen

Rörelsen har sina rötter i USA men som tack vare den nya informationsteknologin kunnat spridas på en global nivå. Alternativhöger (alt-right) är ett begrepp som populariserades 2008 av Richard Spencer. Han är son till en arvtagare till en bomullsfarm i den amerikanska södern. Han har en masterexamen i engelsk litteratur och musik. Efter det har han en oavslutad doktorsexamen i historia, som handlade om den tyske teoretikern Carl Schmitt. Efter studierna har Spencer gått via politiska medier vidare till att starta eller medverka i flertalet rörelser med koppling till extremhögern. Han identifierar sig som vit nationalist (May & Feldman, 2018: 29-30). Trots att begreppet alternativhöger fortfarande främst är ett anglosaxiskt fenomen, så finns den i Sverige representerad av Daniel Friberg som enligt artikeln "Understanding the Alt-Right" är Europas mest framträdande representant för rörelsen. Förutom engagemang i flertalet högerextrema organisationer, driver han även förlaget Arktos som publicerar högerextremt material på 14 olika språk, sedan arrangerar Friberg alternativhögerkonferenser med föreläsningar med profiler från rörelsen (May & Feldman, 2018: 33-34), Friberg och en annan representant för rörelsen kan ses i Uppdrag Granskning tv-program om rörelsen i Sverige (Stridlöv & Jemsby, 2018)

Marc Tutters skriver i sin artikel "LARPing & Liberal Tears" om hur alternativhögern verkar på det djupt folkliga nätet (Deep vanacular web) i motsats till ytliga nätet (Surface web) (Tutters, 2018: 40). Alternativhögern syftar på en samling subkulturer som han menar fick sitt genombrott i offentligheten med Gamergate, som var ett initiativ i sociala medier som utåt påstod sig vara kritisk mot partisk journalistik om Tv-spel. Medan det i själva verket gick ut på att kritisera vad de såg som politisk korrekthet, och resulterade i bland annat att flertalet kvinnliga profiler inom branschen hotades och trakasserades (Tutters, 2018). Vidare så fick rörelsen ännu mer luft under sina vingar i samband med Donald Trumps politiska framgångar 2016 i presidentvalet. Av rörelsen sågs han som den första mempresidenten, någon som rörelsen såg att de själv med memmagi (meme magic) hjälpt att välja. Tutters menar att detta kulminerade i kravallerna i Charlottesville där en

nazistdemonstration möttes av motdemonstranter, där presidenten vägrade ta någons sida och endast konstaterade att det fanns ondska på båda sidor (Tuters, 2018).

Trots att organiserad nazism redan sedan innan är vanligare i Europa än USA, så har Europas nya höger (new-right) låtit sig inspireras av framgångarna som alternativhögern gett åt högerextrema i USA. Det centrala har blivit att utnyttja sociala medier för att vinna ett kulturellt krig, mot konsensuskultur och politisk korrekthet, som rörelsen menar skapas av en allians mellan akademiker och medier. Tyngdpunkten i argumentet flyttas från att beskylla invandrarna som en ondskefull kraft utifrån, till att mer lägga skulden på ett systemfel eller ett farligt sätt att tänka som möjliggör att invandrarna tar över. En differentiell rasism istället för en direkt rasism (Tuters, 2018: 39).

Samtidigt som alternativhögern har varit framgångsrik så konstaterar Tuters att politik från vänster genom att förflytta fokus till konventionell politik som frågor om ekonomi och social rättvisa kan ha överhanden. I den terrängen kanske det kan sägas att vänstersidan har de bästa memmen menar Tuters (2018: 46).

2.4.2 Antirasismen

Den svenska antirasismen är etablerad i offentligheten sedan 1930-talet. Både som gräsrotsrörelse och som rörelse som drivs av flertalet kända organisationer (Casserlöv, 2013). Till skillnad från alternativhögern som är en ny rörelse eller i vart fall en nytt initiativ i en gammal rörelse, så är antirasismen mer brokig och fragmenterad enligt Sofie Casserlöv som i sin rapport "Lokal antirasism" gjord på uppdrag av den antirasistiska stiftelsen EXPO, undersöker hur antirasistiska organisationer jobbar i Sverige. Hon finner då hon skriver rapporten att den antirasistiska rörelsen mer är en miljö än en rörelse (Casserlöv, 2013). Utmaningen för antirasismen har ökat i takt med att den mer gått över till att motverka strukturell rasism istället för öppen rasism. Svårigheten med den strukturella rasismen menar Casserlöv är att det inte finns någon tydlig fiende eftersom problemen ligger i samhället i sig som alla är en del av (2013). Jan Jämtes konstaterar i sin forskning om antirasism, att antirasism är ett otydligt begrepp, framförallt för att det är ett såpass brett begrepp att nästan alla kan klassas som det, i den grundläggande definitionen. Förutom otydligheten menar han också att det finns en brist på forskning om antirasism (Jämte, 2013). Med detta sagt är detta stycke endast tänkt som ett komplement till det om alternativhöger, de är inte direkt jämförbara på annat sätt än att de är exempel på rörelser eller initiativ från olika riktningar i offentliga opinionen.

2.4.3 Svensk partipolitik

I Sveriges riksdag finns det åtta partier. Centerpartiet(C), Kristdemokraterna(KD), Liberalerna(L), Miljöpartiet(MP), Moderaterna(M), Socialdemokraterna(S), Sverigedemokraterna(SD) och Vänsterpartiet(V).

De senaste åren efter att Alliansen bildades med partierna som är från mitten och till höger på den traditionella vänster-högerskalan (C,KD,L och M), har en tydlig blockindelning uppstått i Sverige. Där vänsterblocket består av MP, S och V. När SD röstades in 2010 så bildade partiet ett eget block, eftersom det fanns en enighet i båda blocken att inte samarbeta med SD. Detta med anledning av partiets kopplingar till nynasistiska och vitmakt-organisationer, partiet ses av många som ett högerextremt parti. Självt definierar de sig ofta som socialkonservativa.

Till en början var partiet lätt att ignorera, eftersom SD var ett litet parti, men i takt med att de fortsatt växa för varje val har det politiska trycket ökat. Efter valet 2018 där SD fick 17,6 procent gjorde det parlamentariska läget oklart hur Sverige skulle styras (Habul, 2018). En regering kunde först röstas fram den 18 Januari 2019, ca fyra månader efter valet (Öhrn & Öjemar, 2019). En av anledningarna till att det tog tid att bilda regering var en låsning hos de traditionella mittenpartierna C och L. Framförallt C som senast regerade med S under 90-talet, då det resulterade i en nedgång i opinionen för partiet. Viljan från S var att samarbeta med mittenpartierna. Förhandlingarna försvårades även av att V ansågs som för extrema åt vänster av högerpartierna, på ett liknande sätt som SD sågs för extrema åt höger av alla partier förutom SD själva. Det finns flertalet partier i Sverige som kallar sig liberala. L och C använder begreppet som något centralt för deras politik, men även M använder liberal, då oftast varianten nyliberal för att beskriva sin politik (Oscarsson, 2017).

Det som komplicerar användningen är att det finns två stora drag i en anglosaxisk kontext dels den som är vanlig i Europa samt Kanada och en annan som används i USA. Ian Adams menar att den amerikanska definitionen kommer från att USA inte haft två dominerande partier Demokraterna och Republikanerna, eftersom valen är majoritetsval. Medan övriga länder i västvärlden har proportionella val vilket resulterar i att partier bildats kring ideologier. Majoritetsval betyder att partiet med flest röster över ett distrikt får makten. Med proportionalitetsval delas makten baserat andelen röster olika partier får, oftast med en undre gräns för vad som krävs för att få makt. Detta har gjort att indelningen i USA har blivit att konservativ är höger och liberal är vänster. Där liberalerna starkt influerats av socialliberala uppfattningar, som att det behövs en stark allmänt finansierad välfärd för att samhället ska fungera (Adams, 1993). I Sverige är definitionen mer i linje med vad som förknippas med begreppet utanför USA. Vilket på många sätt är

det motsatta eftersom L och C identifierar sig som höger om mitten (Oscarsson, 2017). Liberalbegreppet kan kompliceras ytterligare genom att ta in aspekter som libertarianism, men det är ett helt forskningsområde för en annan uppsats.

2.4.4 Facebook

Facebook är en internetbaserad plattform där människor uppmanas att använda sitt riktiga namn på sitt konto man behöver för att kunna använda plattformen. Facebook är en av de största aktörerna inom sociala medier, som är en utveckling inom Web2.0, där fokus flyttats till att göra sociala interaktioner mer centralt för användandet. På Facebook kallas ens kontakter för vänner. Förutom ett generellt flöde där man ser sina vänners inlägg, så finns sidor och grupper. Grupper kan i sig vara små forum med flertalet alternativ för sekretess. Sidor däremot är alltid offentliga, med valbara nivåer av inflytande från följarna. Andra centrala begrepp på Facebook är att man kan gilla inlägg, vilket betyder att man uppskattar inlägget. Sedan kan man även dela vilket betyder att man sprider vidare ett inlägg, med eller utan kommentar.

3. Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka politiska mem på svenska Facebook-sidor. Tanken är att se på vilket sätt de försöker övertyga. Hur brett är tilltalet, och hur skiljer sig tilltalet baserat på memets politiska perspektiv.

Mem som uttrycksform för att föra fram politiska budskap är viktigt att beskriva i den svenska kontexten, oavsett om det visar sig ha några unika egenskaper jämfört med till exempel satirteckningar. Syftet är också att ge en överblick över hur fenomenet ser ut i den politiska kontexten av valet 2018, men även analysera förhållandet till svensk och anglosaxisk politik i allmänhet.

3.1 Frågeställningar

1. Hur ser användandet av mem ut, i en svensk kontext?

Här jämförs memen i undersökningen med den mestadels anglosaxiska kontext Shifman forskar om (se avsnitt 2.2.1)

2. Hur ser retoriken i memen ut?

Vilka retoriska resurser används för att övertyga?

3. Hur ser användandet av modes ut, sett utifrån Eric Jenkins teorier?

Finns det modes som hjälper retoriken att fungera bättre? Hur tydligt kan modes urskiljas ur de undersökta inläggen? Här analyseras memen utifrån Eric Jenkins teorier (se avsnitt 2.3.3).

4. Metod

4.1 Retorikanalys

Baserat på den tidigare forskningen har retorikanalysen valts som metod, specifikt den som presenteras av Birgitte Mral, Marie Gelang och Emelie Bröms i boken *Kritisk Retorikanalys*, där metoden presenteras för tre kategorier av analysobjekt textuell, visuell och actio. Fokuset i denna uppsats kommer ligga på kapitlet om visuell retorik. Från boken har analys-schemat för manifest och latent budskap hämtats (Mral et al, 2016: 104-105).

Analysschemat (se bilaga 1) är ett sätt att tolka ett objekts byggstenar (Mral et al, 2016:103). Med manifest menas de ytliga budskap som kan läsas från objektet. Med latent menas budskap som ligger under ytan som kan läsas in. I boken analyseras en valaffisch från Sverigedemokraterna, vilken boken menar är intressant att analysera eftersom delar av partiets politik beskylls för att vara rasistisk. Partiets retoriska situation är att hitta verbala och visuella apeller som motbevisar anklagelserna menar Mral (2016: 110). Från analys-schemat har några av frågorna plockats bort eftersom de endast är relevanta för rörlig bild och ljud vilket inte kunnat hittas under den undersökta perioden. Denna metod använder retorikanalysen i kombination med begrepp lånade från semiotiken, framförallt denotation och konnotation. Mral förespråkar att analys-schemat utmynnar i tre tolkningsnivåerna gynnande, förhandlande och oppositionell.

Tolkningsnivåerna är hämtade från kulturteoretikern och sociologen Stuart Hall. Den gynnande tolkningen är den första nivå där objektet tolkas ur vad som är mest fördelaktigt för det. I den förhandlande nivån vägs sedan hur korrekt den gynnande tolkningen är, för att sedan gå över till oppositionella nivån där ett kritiskt perspektiv intas. Detta för att göra tolkningen mer fristående från den allmänna eller personliga doxan som den som gör analysen har (Mral, 2016: 100). Som stöd i tolkningen används också element av kvantitativ forskning när förekomsten av saker räknas, vilket enligt Mral är ett bra tillvägagångssätt (2016: 26-27).

4.2 Lista med retoriska och semiotiska begrepp

Här är en förklaring av de begrepp från retoriken och semiotiken som används i resultatskrivningen. För att resultatskrivningen ska bli så lättläst som möjligt har begreppen begränsats till de mest kärnfulla och användbara. De begrepp som valts bort för retoriska fenomen, är de som enkelt kan beskrivas istället. Förklaringarna av begreppen är baserade på de som finns i Mrals bok (Mral et al, 2016).

Retoriska begrepp

Etos

Budskap som bygger på argumentation förankrad i avsändares trovärdighet.

Logos

Budskap som bygger på logiska argument.

Patos

Budskap som bygger på känslorargument.

Refutatio

Argument som bemöter motståndarens argument för att stärka sina argument.

Doxa

Underförstådd uppfattning av omgivningen. Oftast har de som växt upp på samma plats med liknande förutsättningar liknande doxa. Det som skiljer i samma kultur är mer i detaljerna än de stora fundamentala uppfattningarna. I Sverige kan de flesta ha uppfattningen att det är viktigt att ta hand om miljön, dock kan det skilja hur detta uppnås i någons personliga doxa, beroende på till exempel vilket parti personen röstar på.

Manifest

Det ytliga direkta budskapet, det som uttryckligen sägs vara budskapet.

Latent

Det underliggande budskapet, underliggande budskap som antyds eller som finns i det visuella.

Semiotiska begrepp

Denotation

Komplicerat begrepp som i retorikanalysen förenklas till bokstavlig betydelse.

Konotation

Betydelsen som kommer från association som något kan ha.

Tecken

Tre typer av tecken från semiotiken; ikoniska, symboliska och indexaliska.

- Ikoniska tecken är saker som har en tydlig koppling till vad de förställer. De är mer generellt användbara. Ett tydligt exempel är en klocka som är ett ikoniskt tecken för tid.
- Symboliska tecken är delvis godtyckliga överenskommelser som är beroende på vilken kontext de används i. Till exempel kan hundar symbolisera människans bästa vän i en kontext, medan det i en annan kontext kan symbolisera något helt annat.
- Indexaliska tecken har en nära relation till ett objekt. Det kan vara blicken eller hållningen som en person har eller en tom hylsa från en pistol på en brottsplats.

4.3 Urval

Initialt identifierades fem sidor på Facebook, som baserat på innehåll var intressanta för uppsatsen. Dessa är "Kan Danuta få fler likes än SD?", Panikfakta, Politikfakta, Politiskt Inkorrekt och Vita Kränkta Kvinnor. De två första är huvudsakligen tydliga motståndare till partier som SD (Sverigedemokraterna), MS (Medborglig samling) och AFS (Alternativ för Sverige). Politikfakta har inlägg som stödjer AFS och SD, Politiskt Inkorrekt stödjer mestadels SD och Vita Kränkta Kvinnor ger visst stöd åt SD, men är mer fokuserad på politiskt korrekthet och allmänt kritiskt mot partier som tillhör det traditionella vänsterblocket i svensk politik (Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna). Politiskt Inkorrekt valdes istället för Vita Kränkta Kvinnor och Politikfakta, för att representera högerextrema mem, eftersom PIK publicerar större andel mem. Panikfakta valdes av samma skäl att representera en motpol till Politiskt Inkorrekt, trots att "Kan Danuta få fler likes än SD" är större, så publicerar inte sidan lika många mem, och memmen är ofta delningar från Panikfakta.

Urvalet är baserat på vad som publicerades på Facebook-sidorna PIK (Politisk Inkorrekt) och PAN (Panikfakta) under perioden från 13/8/2018 till 09/09/2018, och har gjorts efter vad Shifman definierar som mem och den retoriska kvaliteten. I enlighet med dessa väljs inlägg som endast består av ett foto, teckningen bort (se exemplen i nedan i 4.3.2). Totalt publicerades enligt den definitionen 254 mem sammanlagt på sidorna, 148 mem på PIK och 106 mem från PAN. Hela materialet finns länkat i bilaga 2 i slutet på uppsatsen. Satirteckningar är vanligt förekommande på alla sidor, men det finns inga under den undersökta perioden som är exklusiva för sidan de publiceras på. Hos de högerextrema sidorna så är det oftast en rak delning av en satirteckning med källhänvisning till tecknarens Twitter-profil eller utan kommentar och att tecknarens signatur syns i den. Anledningen till att en satirteckning inte kan vara ett mem, är att det inte är en blandning av tidigare element. I de flesta satirteckningar skapas alla element i bilden på nytt av tecknaren. Några undantag finns där tecknaren infogar fotografiska element någonstans i teckningen. Detta är dock endast ett mindre element i teckningen, som är underställd det tecknade som är det huvudsakliga uttryckssättet. På samma sätt som filmen Karl-Bertils Julafton fortfarande är en animerad film trots att den använder fotografiska element för att skildra tv-apparaten. Det finns några endast virala bilder som sorterats bort, eftersom de inte manipulerats, eller kunnat avgöras att de har manipulerats, vilket hade gjort fotona till mem.

Vidare har det tagits hänsyn till retorisk kvalitet genom att grundkravet varit att det minst måste vara ett element som förändrar eller förstärker ett annat. Bilder där endast ett

vanligt pressfoto använts med ett rakt citat över har gallrats bort, eftersom det inte uppfyller definitionen att mem är form av förvrängning av originalbudskapet. Även om citaten kan vara manipulerade och ofördelaktiga så har dessa bilder inte nog hög retoriskt kvalitet och framförallt memetisk kvalitet för att vara del av denna analys. I dessa exempel är endast bilden ett visuellt komplement för att fungera visuellt. En aspekt hos PAN som kan tyda att sidan är mer ideell i sin organisation, är att medlemmar tillåts publicera egna mem på sidan under eget namn, och då fokus har legat på PAN specifikt som avsändare har dessa inlägg gallrats bort i urvalet. PANs upplägg är också annorlunda i detaljerna, likt PIK går det att gilla sidan på Facebook, men själva memen är publicerade i offentlig grupp där medlemmarna kan publicera inlägg. I praktiken gör detta ingen skillnad eftersom dessa inlägg väljs bort på liknande grunder som satirteckningarna som också har tydliga avsändare som är en annan än sidan som undersöks.

Sedan har även insynen av att ha läst om modes i Eric Jenkins artikel (2014), samt fotobaserade sökningar visat att memens spridning kan vara svår att greppa om Facebooks-sidor är utgångspunkten. Därför kommer några återkommande element undersökas i forskningsfråga tre, där just modes undersöks ur en svensk kontext. Detta är baserat på återkommande element i alla fyra sidor som initialt var med i materialet till valet gjordes att fokusera på PIK och PAN eftersom dessa sidor fokuserade mest på egenproducerade mem, eller i vart fall utgav sig för att vara den enda avsändaren för de undersökta memen. Dock är kravet att dessa element måste förekomma minst en gång i inläggen från sidorna som denna uppsats har huvudfokus på.

4.3.1 Hur exempel används

Genomgående så ges exemplen som refereras i texten fasta nummer, eftersom de kan refereras till ett flertal gånger i uppsatsen. Det är angivet var de är ifrån i bildtexten. De skrivs efter följande mall "EX(siffr)" både vid exemplen och i den löpande texten. Siffran är slumpvis val och har ingen betydelse annat än att de är en unik identifierare av exemplet.

4.3.2 Hur sidorna själv presenterar sig

Följande texter skrivs i presentationen för de sidor som valts för analysen.

Panikfakta (PAN)

Panikfakta är en oberoende nyhetssida som sprider lögnar, satir, dumheter, påhittade fakta och kränkande bilder.

Varje vecka når vi över 40 000 miljarder människor på Facebook och har fått den svenska presidentens utmärkelse för bästa alternativa fakta.

Första inlägget är från den 8 Maj 2017. 2391 gillar Panikfakta och gruppen har 3043 medlemmar.

Politiskt Inkorrekt (PIK)

För oss som är politiskt inkorrekta!

Första inlägget är från 13 Oktober 2016. De har 74 277 personer som gillar öppet och 76 593 personer följer detta. Det går inte att offentligt att se vilka som följer.

4.3.2 Avsändare och publik

Samtliga inlägg är offentliga och kan ses av alla som har Facebook-konto oavsett om de gillar eller följer sidorna. På PAN kan vem som helst med Facebook-konto posta inlägg, som tidigare påpekats är endast memmen som postats från PANs konto med i materialet.

4.3.2 Tre exempel

Här följer ett exempel på vad som väljs bort kontra vad som inkluderas. I EX19 ser vi en foto på Henrik Vinge från Sverigedemokraterna. Detta är ett exempel på det som inte klassats som mem på de undersökta sidorna. Detta är ett neutralt nyhetsfoto med ett citat från personen. Även om citatet kan väljas för att vinkla till avsändarens fördel, så gallrades dessa bort eftersom den memetiska och retoriska kvalitén är låg. Bilden fungerar endast som ett visuellt komplement till en till största delen objektivt återgivet citat. Självklart kan dessa typer av inlägg också övertyga, men det är nästan helt baserat

EX19 Publicerad på PIK den 16 augusti 2018.
"Äntligen ett integrationsprojekt jag kan ställa mig bakom (Leendesmile)"

på att mottagaren redan sedan innan har förtroende för Henrik Vinge och SD.

EX32 visar ett inlägg som endast är en delning av en satirteckning. Detta är något som båda sidorna gör. I detta fall är det PAN som använt en satirteckning från Paul Noth som jobbar på tidningen The New Yorker, som publicerade teckningen på valdagen den nionde november 2016 i USA (Spike, 2016). Både PAN och PIK använder sig av satirteckningar

EX32 Publicerad på PAN den 4 augusti 2018

EX18 Publicerat av Vita Kränkta Kvinnor den 17 augusti 2018.

på liknande sätt som i EX32, oftast genom att länka kreatörens profil i sociala medier. I EX18 ser vi ett tydligt exempel på något som enligt detta kan definieras som ett mem, bilden är generell och det är svårt att direkt avgöra ursprunget. Kommentaren som är skriven i bilden samverkar med bilden för att håna ett uttalande från Miljöpartiets Karin Svensson Smith från 17:e augusti 2018, där hon föreslår att kommuner kan beskatta parkeringar utanför köpcentrum för att få folk att använda cykeln när de storhandlar (Ronge, 2018). Inga av dessa tre exempel är med i materialet, utan är endast med här som tydliga exempel.

4.4 Reflektion metod och urval

När det gäller giltighet och tillförlitlighet när en tolkande vetenskap används är det viktigt med transparens hur undersökningen gått till. Speciellt när uppsatsen behandlar kontroversiella budskap som av många uppfattas som rasistiska eller på annat sätt stötande. Det är lätt att hamna fel i tolkningen om känslor styr den. Detta kan motverkas genom de olika tolkningsnivåerna, som Mral menar gör det möjligt att se förbi den personliga doxan och möjliggör en mer opartisk tolkning av budskapen (Mral et al, 2016). Det metoden kan ge en bild av är vilka budskap som kan tolkas i de undersökta memmen. Något som inte går att avgöra är hur mycket av budskapet som är medvetet. Utifrån tidigare forskning kan ses att memens estetik ofta medvetet är ful och tafflig, men det är

svårt att veta om det grovhuggna alltid är medvetet, eller en brist kreativt eller hantverksmässigt.

Giltigheten är det svåraste att avgöra på grund av memens kaotiska natur. Men utifrån det undersökta materialet är giltigheten god. Valet av Facebook-sidor kan ifrågasättas eftersom det finns miljöer på internet där mem är mer förekommande. På till exempel Sociala mediet 4chan där mem ett mer centralt uttryckssätt. Fördelen med en sida eller grupp på Facebook är att plattformen är mer använd i offentligheten, vilket gör att memen har en bredare publik. Memen på Facebook har även liknande begränsningar som valaffisher i vad de får innehålla, eftersom Facebook har riktlinjer för att motverka innehåll som är stötande eller skadligt. Detta ökar utmaningen att föra fram kontroversiella budskap, jämfört med 4chan som är mindre reglerat och anonymt. Sedan är även Facebook världens största sociala medie plattform, vilket ger plattformen en oöverträffad räckvidd på internet. Fördelen med att analysera sidor och grupper är att de är en avsändare, som oftast har ett gemensamt mål. Tillskillnad från enskilda användare på ett forum där samma person kan ha flera konton, vilket gör det svårt att hitta olika sidor i en debatt. PIK och PAN är tydligt två olika riktningar i en politisk debatt, vilket gör dem till bra representanter för det som denna uppsats vill ta reda på.

När det gäller tillförlitligheten är den god. Metoden är gjord för att tolka vilket budskap som kommer fram ur ett objekt, genom att först tolka det självständigt utifrån dess beståndsdelar. För att sedan med hjälp av kontextuella ledtrådar leda till en djupare förståelse för budskapen i objektet. Metoden ger en stor bredd i ledtrådar som ger en god bas att basera tolkningen på. Detta resulterar i en balanserad tolkning, som vrider och vänder på olika tänkbara svar, för att ge så korrekt tolkning som möjligt av objektet.

5. Resultat

I resultatet görs en indelning efter tematiska rubriker för att göra redovisningen mer överskådlig. Dessa indelningar är resultatet av en genomgång av materialet ett flertal gånger, för att göra resultatet mer överblickbart. Dessa är liksom andra kategoriseringar av mem som till exempel Shifman gjort, något godtyckliga och representerar endast urvalet i denna undersökning. Avvägningar har fått göras vilken kategori eller tema som dominerar inlägget utifrån den retoriska analysen. I sammanfattningen finns sedan en sammanfattning av svaret på varje enskild forskningsfråga.

5.1 Hur ser användandet av mem ut, sett utifrån Shifmans teorier?

5.1.1 Shifmans definition

Första definitionen är att en grupp digitala enheter som delar gemensamma drag av innehåll, form och ställningstagande. Kombinationen av en grupp element för att säga något är genomgående för de flesta av inläggen. Detta är även något som legat till grund för själva urvalet i sig, för att det är den definition som det är lättast att definiera. Att ett mem innehåller grupper av element som kombineras.

Den andra definitionen att de skapats med vetskap om varandra är också lätt att se i hur de kombineras för att skapa budskap. I EX14 ser vi hur två bilder på Stefan Löfvens ansikte klipps in på en person som med sitt kroppsspråk visar två olika inställningar. Ansiktet med neutral eller något sur min klipps in på bilden där personen har en hand uppe vilket ger intrycket av ett avvisande av det som står intill och den med ansiktet med en glad uppsyn klipps in där personen pekar mot det som skrivs intill. Elementen har uppenbart skapats med vetskapen om varandra.

Av definitionerna som Shifman tar fram är den tredje svårast att se i materialet. Detta eftersom det inte var möjligt att undersöka hur många gånger något ändrats och spridits, inom ramarna för denna C-uppsats. Det är helt enkelt inte enkelt att värdera hur många gånger något ändrats av och spridits av många. I EX14 kan man avgöra att det är ett mem som spridits av många eftersom det är ett internationellt mem baserat på musikartisten Drake, men hur många varianter det finns av memet med Stefan Löfven eller andra svenska politiker är svårt att veta. Memet kallas Drakeposting och har sitt ursprung från forumet 4chan och går att hitta med Löfven i andra varianter genom en omvänd bildsökning. I EX22 som postats på AFS officiella konto på Twitter.

EX14 publicerad på PIK den 4 september 2018.

EX22 publicerad på AFS officiella Twitter-konto den 18 Maj 2018.

Här avfärdar Löfven en bil från företaget Hemglass, som säljer glass direkt till kunder från sina bilar i bostadsområden runt om i Sverige. Löfven pekar glatt i memet mot Fortet i Nizwa, Oman. Fortet representerar här troligtvis något allmänt muslimskt. Budskapet här blir att Löfven prioriterar kultur utifrån framför något svenskt. I en gynnande tolkning är glassbilen en symbol för folkhemsidyll där barnen ser de tillfällen bilen kommer förbi som en högtidsstund, många som föddes på 70 och 80-talen kan ha nostalgiska minnen kopplat till varumärket. Medan fortet i öknen lyfts fram som en motsats och kan fungera som symbol för islam. AFS ser det inte som nödvändigt att använda exempel på islamisk extremism eftersom de ser blandningen av kulturer i sig som ett hot mot Sverige (<https://alternativforsverige.se/atervandring/>). Memet i EX22 rundar av det grova i retoriken som kan uppfattas som direkt rasistiskt genom att använda en glassbil mot ett fort. Till skillnad från EX14 så är memet helt baserat i det visuella, vilket gör det snabbare att uppfatta. Medan EX14 kräver förståelse för vilka nyheter som refereras. Även om EX14 refererar tydligare till skandaler som Löfven avfärdar kontra gillar, så är EX22 effektivare retoriskt eftersom den framför budskapet med tydliga visuella symboler. EX22 spelar på känslor att svenskars sätt att leva är hotat, vilket kan kopplas till hur alternativhögern ser världen (May & Feldman, 2018)

5.1.2 Memtyper

Utifrån Shifmans två huvudkategorier är övervikten mot egalitära mem dominerande för det mesta av innehållet. De skaparbaserade memmen är ovanliga. PAN har det tydligaste exemplet på ett skaparbaserat mem. Detta är memmen som använder bilden på personen i rustning med SDs partisymbol och Katarina Janouch med vapen, där båda bilderna är virala innan memet. När det gäller skalan mellan mem och viral, som Shifman menar är motpolerna i en skala snarare än helt olika fenomen, så tenderar sidorna inte att vara så

fokuserade på det virala. Under perioden används få virala bilder som grund för mem. De få exempel som finns är majoriteten publicerade hos PAN.

5.1.3 Bilder memetiska potential

Det finns foton som används av båda de undersökta sidorna. Mycket av användandet är i linje med Shifmans syn av hur ett foto mempotential utnyttjas. Fotot på den skrattande Löfven används flertalet gånger av sidorna. Hos PIK blir det ett foto som fyller rollen som till exempel en självgod översittare eller den dumme (se EX3), medan det hos PAN fyller rollen som någon som skrattar med mottagaren åt något SD relaterat (se EX4). Anledningen till att fotot på Löfven fungerar i mem från både PIK och PAN är att den har det utrymme Shifman menar finns i foton som fungerar bra i mem. Framförallt juxtaposition används här för att få Löfvens runda och grova ansikte som skrattar att uppfattas på olika sätt. I EX4 har PAN fått honom att framstå som varm, mysig och harmlös vilket passar ihop med att han skrattar åt motståndarnas tillkortakommande, i att de missat vilken valdagen är. I EX3 är fotot istället använt för att visa Löfven på ett osympatiskt sätt där han kontrasteras mot bakgrunden av en brand. I kombination med att en tidigare slogan används så blir uppsynen mer att han struntar i ett tryggare samhälle.

När det gäller frusen rörelse så är det få foton som

EX4 Publicerad på PAN den 17 augusti 2018.

EX24 Publicerad på PAN den 8 september 2018.

använts av båda sidorna och på så sätt kunna byta betydelse helt. I EX43 och EX24 ser vi Jimmie Åkesson hålla tal, där element kunnat bytas ut för att ge en annan innebörd. Detta är det vanligaste sättet frusen rörelse används, genom att element som tv-skärmar, skyltar eller föremål någon håller i byts ut foton på politiker. I EX24 har en smartphone bytt ut mot en flaska T-sprit.

EX3 Till vänster är ett meme publicerat den 14 augusti 2018 vilket är dagen efter bilbränderna i Göteborg. Till höger är en affisch som förekommer i en bild av Erik Simander från TT. Denna affisch verkar inte använts under valrörelsen.

5.1.4 Subversiva annonser

En av de vanligaste stilarna på memen är politiska annonser som vänds mot avsändaren. Hos båda visar sig detta genom subversiva versioner av motståndares annonser. Av PIKs mem så är 18 baserade på en subversiv version av politiska annonser från Socialdemokraterna. Detta är något som kan liknas vid något som kallas culture jamming

EX24 Till vänster är ett mem publicerat 18 augusti 2018 av PAN. I mitten är en valaffisch från Sverigedemokraternas kampanj 2014. Till höger är en valaffisch från 2018.

och är en form av motmem (countermemes). Ett sätt att på ett subversivt sätt vända budskapet i t.ex. en annons för ett varumärke för att säga något annat, oftast vänt mot avsändaren av originalet, för att på så sätt bekämpa en etablerad mediabild från företag och organisationer. Begreppet myntades enligt Shifman av Kalle Lasn (Shifman, 2014: 127-134).

PIK använder här element från S annonser under valrörelsen 2018. Stilen med den vita texten på röda ränder och partisymbolen nere i högra hörnet Den vita bården med "DEN SVENSKA MODELLEN SKA UTVECKLAS INTE AVVECKLAS" (EX3) där all text är röd fram till "inte avvecklas" som är i blått, används inte i valaffischerna. Det är taget från en kampanj som började under våren 2016 (Socialdemokraterna, 2016).

Användandet är liknande hos PAN där sju mem är tydliga exempel på culture jamming. Stora skillnaden är att PANs användning mestadels fokuserar på att håna SD brett och generellt för deras åsikter. Olikt PIK tar de inte upp specifika saker som SD sagt. Det enda begrepp som tas från SDs original är "På riktigt" som användes av SD i deras valaffischer 2014 (Westin, 2014). Anledningen till detta kan vara att SD till valet 2018 valde affischer utan tydliga budskap förutom den avrundade texten "SD2018" som kort kan tolkas som rösta på Sverigedemokraterna 2018 (Naess, 2018).

PAN kontrasterar på ett liknande sätt som PIK, något som är etablerat med SD mot i detta fall en manipulerad bild på Jimmie Åkesson som gravid. Medan Stefan Löfvens frilagda överkropp i PIKs inlägg klipps in med en enkel transparens mot bakgrunden av en eld, har PANs mem ett mer professionellt hantverk i hur Åkessons huvud på ett fotorealistiskt sätt klippts in på en gravid kropp. Medan Löfven liksom flyter i luften vill PANs mem ge intrycket av att Åkessons huvud är en del av den gravida kroppen.

EX26 publicerat på PIK den 13 augusti 2018.

5.1.5 Analys

Olikt det Shifman och Tuter finner i en amerikansk kontext så är inte populärkulturen lika central under den undersökta perioden. I en svensk kontext är inte abstraktionen lika kraftig. Nyhetsmedia och debatten används mer direkt i memen. Där en populärkulturell referens skulle kunna användas, så används istället nyhetsbilder eller generella bilder på någon företeelse. I EX26 finns det inte några konkreta element som klart och tydligt anknyter till vilket land eller plats bilderna är från.

En förklaring kan vara att svenskars relation till populärkultur kan se annorlunda ut. Dels för att en så stor del kommer från anglosaxiskt håll, vilket gör att den är svårare att relatera till. Eftersom Sverige inte har så mycket populärkultur som är inhemsk blir det kanske svårare att nå fram med populärkulturella mem. Från PAN finns det totalt ett mem som är baserat i svensk populärkultur. Detta är mem som använder barnprogrammet "Fem Myror är Fler än Fyra Elefanter" som kan ses i EX10 och tas upp under föregående forskningsfråga. Detta kan också förklaras av det Tuters menar att användandet av populärkultur i mem efter Charlottesville minskade och återgick till en mer traditionell extremhöger retorik (Tuters, 2018: 45-46).

Utifrån de nio kategorier (se 2.2.1) som Shifman tar fram för mem, så finns det mycket som överensstämmer med de former memen tar på PIK och PANs sidor. Shifman är klar med att dessa på inga sätt är en komplett lista på kategorier, men att de inkluderar centrala format som använts de senaste årtiondena.

De mest förekommande kategorierna från PIK är Reaction Photoshop och Stock character macros. Hos PAN är det mest Reaction Photoshop. Dessa kan ses i EX43, EX24. Stock character macros är återkommande figurer som kommenterar eller reagerar på saker. Hit kan figuren som används mycket i EX13 räknas. Av de nio så är det fyra som går att använda på materialet. Tre av skälet att de endast fungerar i videobaserade mem (Lipsynch, Misheard lyrics, Recut trailers) och två som är baserade på att folk utför saker i verkligheten (Photo fads och Flash mob), de två sista skulle kunna användas i video eller foton, men kan av flertalet skäl vara opraktiska att använda i mem. Av de fyra kvarvarande så återfinns två i de undersökta memen. De två som inte återfinns i materialet är LOLcats och Rage comics. Denna relation till kategorierna säger inte så mycket om memen som undersökts, annat än att understryka att kategoriseringar av mem är svårt. Detta eftersom memen som uttrycksform ständigt utvecklas och förändras. Kategorier flyter ihop och delas och nya bildas hela tiden.

De mest framgångsrika inläggen på sidorna går också att koppla till det genomgående temat som Shifman hittar i de flesta politiska mem. Att de handlar om samspelet mellan politikerns persona på scenen kontra den de är av scen (Shifman, 2014: 162-163). Detta kan ses i EX23, EX4, EX43, EX8, EX21 och EX5. Framförallt i de mem där två situationer jämförs. Detta kan även ses i EX26, som är det överlägset populäraste och mest delade inlägget från båda sidorna. Det har 3500 likes och 6244 delningar, vilket är ovanligt att något blir mer delat än gillat. Förutom detta inlägg så är det EX23 som också har betydligt mer delningar än likes.

Något som inte har kunnat hittas i materialet är det Henry Jenkins (H. Jenkins, 2014: 2) och Shifman (Shifman, 2014: 41-42) kallar för deltagarkultur. Vilket kan ha att med kulturen på Facebook att göra.

Vissa försök kan hittas under undersökta perioden genom uppmaning att göra egna varianter. Bland annat så uppmanar PIK att skicka in sina mem på Isabella Lövin's skandal gällande flygresor, som också kan ses i EX23. Men det kan endast ses som ett undantag från normen. Det Tutters beskriver på plattformar som 4chan, där memmen är ett sätt att kommunicera och utveckla idéer, kan inte ses i materialet (Tutters, 2018: 32).

EX8 Publicerad på PIK 30 augusti 2018.

5.2 Hur ser retoriken i memmen ut?

5.2.1 Retorisk situation

Den retoriska situationen som kan tolkas från PIK är att sidan ofta försöker framstå som opartisk när de utpekar brister hos de traditionella partierna, i vart fall initialt under den undersökta perioden. Uppmaningar att rösta på SD kommer mestadels i slutet av perioden. Denna utveckling kan ses i kollaget i EX13 där uppmaningarna att rösta och Jimmie Åkesson omnämns i en positiv kontext först mot slutet av perioden.

Uppmaningarna att rösta och Jimmie förekommer inte i samma inlägg, de är istället uppdelade över flera inlägg. Vilket tyder på att de som gör inläggen är medvetna om att partiet uppfattas som polariserande. PANs retorik är i motsats inte alls tillbakahållen i från vilket håll sidan kritiserar SD, och andra partier som de ser som rasistiska. Facebooks censur kan också vara en faktor som påverkar vad som publiceras. Efter presidentvalet

2016 i USA har Facebook kritiserats hårt för hur de hanterat extremism, vilket lett till en del åtgärder för att minska spridningen av falska nyheter och våldsamt innehåll. Detta kan ha resulterat i att den retoriska situationen ändrats något för sidorna. Facebooks grundare har uttalat intentionen att motverka falska nyheter och manipulation på plattformen (Klein, 2018).

Detta kan göra att PIK tvingas lägga mer av deras budskap i det latent, även om den satiriska tonen kan ge dem mer utrymme, i motsats till om de uttalat hade varit en nyhetssida. PIKs retoriska situation är som helhet oavsett friare än i SD-annonsen som analyseras av Mral, där det är en officiell trycksak från ett politiskt parti (2016: 109-110). PIKs koppling till SD har rapporterats av Dagens Nyheter (Ewald & Lindkvist, 2018), men kan oavsett inte ses som lika tydlig. På gott och ont så är båda sidornas avsändare anonyma. På gott för att de är svåra att avkräva ansvar om de sprider något som är osant, på ont att de har ett svagt etos i sin retorik. Shifman lyfter forskning som visar att intressegrupper och icke traditionella aktörer som producerade mem och virala kampanjer till valrörelsen 2008 i USA, var etablerade organisationer som hade finansiella och sociala resurser. De var inte någon ensam person med en kamera, som det kan se ut på ytan (Shifman, 2014: 144). Vilket även verkar stämna på PIK, medan det inte finns något som tyder på att PAN har stöd från någon större organisation som till exempel ett parti.

EX28 Publicerat på PIK den 13 augusti 2018.

EX29 Publicerat på PAN den 13 augusti 2018

5.3.2 Representationen av makthavare

En genomgående trend som skiljer PIK och PAN, är hur de använder bilder på politiker som representerar åsikterna som sidan står för kontra politiska motståndare. PAN är mer benägen att genomgående använda osmickrande foton för motståndare och smickrande bilder för politiker de stödjer. PIKs användande är mer konsekvent med Shifmans tema juxtaposition, som är ett av två teman som Shifman hittat i foton som används i politiska mem (2014: 162). I materialet syns detta i hur den skrattande Stefan Löfven används av både PIK och PAN för att säga motsatta saker (se EX4 och EX14). EX4 är ett av få tillfällen PAN använder denna typ av foton för någon sidan är sympatisk mot (Löfven). Från PIK syns fototypen tydligt i kollaget (se EX13) där flera av bilderna på Åkesson är suddiga och inte tillrättalagda. Foton på Jimmie Åkesson förekommer endast i sex mem totalt på sidan, bara i ett mem är han ett dominerande visuellt element hos PIK (se EX28). I övriga är hans foto lika stort eller mindre än ett liknande visuella element, som till exempel ett foto på Stefan Löfven. Hos PIK förekommer foton på Löfven i 29 av memmen varav 14 där Löfven inte är ett dominerande visuellt element. Totalts så innehåller PIKs inlägg 68 foton på ledande politiker (Med ledande menas partiledare eller sakpolitisk talesperson eller minister). PAN använder Löfven i tre mem varav ett är där Löfvens foto är dominerande (se EX4). I PANs mem är Åkesson en tydligare symbol för det som sidan är emot. Han förekommer i 34 inlägg varav 13 som dominerande visuellt element, endast fyra inlägg totalt innehåller någon annan ledande representant för partiet.

5.2.3 Utpekande av hyckleri

Detta är det vanligaste temat för PIK där 40 mem handlar om att peka på hyckleri från alla partier förutom SD. Framförallt förekommande i dessa är MP (Miljöpartiet), C (Centerpartiet) och S (Socialdemokraterna). S och MPs förekomst är tydligt kopplad till att de representerar nuvarande regering. Främst S där det är Stefan Löfven som på olika sätt lyfts fram för saker han sagt som kontrasteras mot saker som regeringen genomfört eller skandaler som uppdagats under valrörelsen. MP förekommer också mycket i relation till hur mycket mindre deras mandat är politiskt. Där fokuserar en stor del på att partiet inte lever som de lär. Specifikt så har avslöjandet om att miljöministern Isabella Lövin's dyra flygresor lett till totalt nio mem under perioden, detta är mer än någon annan nyhetshändelse under perioden. Sedan är anledningen till att C förekommer såpass ofta som de gör mest baserad på deras politik, i det att Annie Lööf är den från Allianspartierna som mest profilerat sig som motståndare till SD. Detta genom att säga att de aldrig skulle kunna regera med stöd från SD (Nilsson, 2018). PIK har inte hittat någon lika stor retorisk resurs för att utpeka C som hycklare. Mestadels har det försökt med mindre

skandaler och att lyfta fram ett citat där Annie Lööf sa att Sverige kunde ta emot 3000000 invandrare under en av sina första intervjuer som partiledare (Olofsson, 2011).

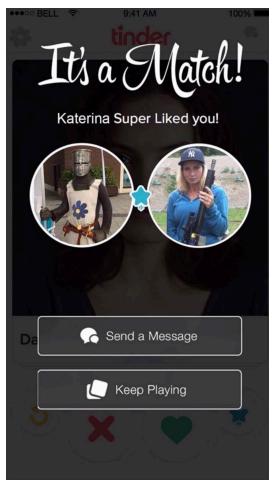
I själva verket kvalificerade hon det med att säga att det var förutsatt att alla snabbt kunde få ett jobb och betala skatt, och hennes poäng var helt enkelt att hon egentligen inte ville säga en siffra, utan ville vara öppen för att ta emot så många som möjligt. Vilket hon menade var en del av hennes liberala politiska syn.

PIKs mem i EX5 visar att Stefan Löfven och i förlängningen Socialdemokraterna tror jämställdhet mellan könen är problemet, när det verkliga problemet enligt memet är bilbrännarna, som representerar kaos och ett hot mot samhället. Löfven presenteras som någon vars uppsyn kan tolkas som besviken på att det inte går dens väg. Detta antyds genom att hans blick fångats av något som inte syns i bild, av texten kan tolkas att han ser på en skärm utanför bild där en bilbrand visas. Fotot stödjer texten som ger intrycket av någon som är oförstående för konsekvenserna. Att Metoo nämns ger en koppling till det PIK ser som ett av huvudproblemen, att samhället är för styrt av politiskt korrekthet, vilket sidan tar såpass mycket avstånd från att det reflekteras i sidans namn.

PAN använder också hyckleri som en grund i sina argument under den undersökta perioden. Skillnaden är att fokuset är bredare och argumenten grundas mer i historiskt hyckleri, istället för hyckleri i närtid. Sedan kan samröre med SD i allmänhet användas som grunden i argument hos PANs mem.

EX5 Publicerat på PIK den 14 augusti 2018.

EX21 Publicerat på PAN den 19 augusti 2018

Förstorad vy.

EX21 är ett exempel på hur närhet till SDs åsikter i sig används som ett argument för att påtala hyckleri hos Katarina Janoush. Genom att klippa in de två bilderna man vill sammankoppla in i en skärmbild från dejtingtjänsten Tinder, som är en populär applikation på smartphones. Denna vy är från när två personer matchat genom att båda ömsesidigt gillat varann på tjänsten. På detta sätt antyder memet visuellt en koppling mellan SD och Janoush. SD som här representeras av en viral bild på en person i rustning med SDs partisymbol på bröstet. Janoushfotot är en viralt foto på henne när hon håller ett vapen.

EX23 Publicerad på PIK den 24 augusti 2018.

EX23 är ett av de absolut populäraste inläggen från PIK. Här drabbas familjen av MPs politik samtidigt som Lövin njuter av en lyxflygning någonstans. Memet argumenterar att Lövin och i förlängningen MP inte lever som de lär. Familjen är glada och skrattar vilket är en kontrast till överskriften och Lövin som ser bestämd ut på bilden. Kanske skrattar familjen åt absurditeten i beslutet som även reflekterar avsändarens uppfattning i frågan.

Memet lyfter inte upp varför Lövin förespråkar flygskatt och vilka vinster det har för miljön. Fokus är att håna och förminska hennes trovärdighet som politiker. Denna typ argumentation är vanligt mot speciellt MPs politiker. Liknande mem kan ses om förslaget om att beskatta parkeringar på storköp, poängen i memen är att MPs politik inte är förankrad i verkligheten. Argumentet får ett starkare logos eftersom den verklighet som skildras begränsas till de fall då detta är orimligt. Att det är orimligt att Lövin bara för nöjes skull åker lyxflyg och att byta ut bilen rakt mot en cykel när det ska storhandlas, kan när de isoleras från en större kontext enkelt utmålas som absurda.

EX11 Publicerad den 5 september 2018 på PIK.

5.2.4 Allmänt hånande eller avfärdande

Mycket av både PIK och PANs inlägg handlar om ett allmänt och brett idiotförklarande av någon. Här finns det inte så mycket till argument för något specifikt, annat än att deras motståndare är idioter, liknelse med exkrement eller metaforer för att de bör bytas ut. Hos PIK hittas 15 inlägg av denna karaktär. I EX11 ser vi fyra matprodukter med utgångsdatum den 9:e september vilket är valdagen, det manifesta budskapet är att Löfvens tid är ute.

EX6 Publicerade den 26 augusti (vänster bild) och den 25 augusti 2018 på PAN(höger bild)

Hos PAN är avfärdandet mest av karaktären att kalla representanter från SD och AFS för dumma eller lågintelligenta på olika sätt. Ibland i form av ett skämt (se vänster bild i EX6) och ibland som ett rakt påstående, som kan uppfattas som ett skämt om mottagaren redan håller med om premissen att Jimmie Åkesson är en idiot. Då kan den parodiska affischen uppnå önskad effekt (höger bild i EX6)

5.3.5 Konspirationsteorier

Båda sidor använder konspirationsteorier i sin retorik. I att de utpekar en sammansvärjning av deras motståndare som grund i sina argument.

Konspirationsteorier används av PAN som ett slags refutatio av den högerextrema sidan (se EX43), som ett sätt att stärka sin egen argumentation. Främsta exemplet som kan hittas under perioden handlar om bilbränderna som skedde den 13:e augusti i Göteborg (Silverberg, Forsberg, & Skagerström Lindau, 2018). Där lyfter PAN upp konspirationsteorin om att AFS (Alternativ för Sverige) och SD legat bakom bilbränderna i Göteborg.

PAN erkänner här att den massmediala bilden till synes ger de högerextrema rätt, om att det är invandrare i förorten som till utfört bilbränderna, men försvarar sig genom att lyfta konspirationsteorin om att det egentligen är SD och AFS som ligger bakom dessa dåd. Rent retoriskt är situationen tacksam att tillskriva spekulationer och anekdotisk bevisföring eftersom de faktiska bevisen för vem som ligger bakom är svag. Utredningen har lett till några få gripanden. Dock har inget åtal väckts när detta skrivs (8 Januari 2019), vilket fortsatt ger möjligheten till en öppen ryktesbildning.

EX43 Publicerad på PAN den 14 augusti 2018. Kommentar "Sektledaren inför förra valet. Det funkade ju rätt bra den gången."

EX27 Publicerat på PIK den 15 augusti 2018.

Kring samma händelse så undviker PIK mestadels att utpeka invandringen som orsak till bilbränderna, tre mem gör kopplingen på något sätt, men till största delen ligger fokus på

att lyfta fram regeringens misslyckande med att hantera bilbränderna, och peka ut brottslighet i förorten som något som inte prioriteras. I EX5 så kopplas det till den politiska korrektheten i metoo-rörelsen. PIK pekar även ut att konspirationsteorier används mot SD för att förklara bilbränderna i Göteborg (se EX27).

Det PAN har som grund i EX43 är en vanlig strategi för desinformation som kallas "Falsk flagg" och är ursprungligen en term från krigsföring till sjöss. Där en aktör seglade under annan flagg än sin egen. I modern tid syftar det på när en aktör medvetet utger sig för att vara en annan för att diskreditera den (DeHaven-Smith, 2013: 225). Retoriskt kan begreppet hittas hos internetsidor som Infowars (infowars.com), som är känt för sitt spridande av konspirationsteorier och är en sida med starka kopplingar till amerikanska alternativhögern. Där möts de flesta händelser som motsäger sidans världsbild med argumentet att de är operationer under falsk flagg. Till exempel när flertalet framstående Demokrater blev bombhotade under hösten 2018, kallades dessa för sådana operationer av Infowars (Coaston, 2018).

PIK använder för sina argument bredare och mer generaliserande konspirationsteorier som mer är grundade i fördomar och kontaktlösa siffror och fungerar därför bättre som argument eftersom de måste motbevisas med mer nyanserade argument, förutsatt att mottagaren godtar generaliseringen som sann. Det beror på mottagarens upplevelse och kunskap. Ett argument som är baserat på en bred generalisering som inte stämmer överens med ens egna upplevelse, tenderar att inte fungera som argument. PIK undviker till stora delar att använda denna typ av argument som grund. Det mest tydliga exemplet är när de tar upp fördomen om att alla barn som kommer egentligen är vuxna. Detta är ett av få fall där PIK beskyller flyktingar i sig för att vara problemet. Övrigt är argumentationen fokuserad på att kritisera de som har makt, som de ser bär ansvaret för att samhället är hotat. Vilket Tutors menar är i linje med hur den nya högern i Europa och alternativhögern argumenter sedan en tid. Där mer av skulden läggs på media och akademiska och politiska institutioner (Tuters, 2018: 31-32).

EX20 Exempel på användande av tjänsten unv.is

5.2.6 Användandet av kommentarer och länkar

Kommentarerna fyller olika syften beroende på sida. Länkar används sparsamt på PAN och kommentarerna är generellt korta. Ibland kan de användas för att länka till någon artikel som de kommenterar. Men i stora drag är PANs inlägg fristående utan uppmaning till att klicka på länkar. Det finns några få som länkar vidare, men oftast är hela budskapet fristående i själva memet. PIK däremot har en högst medveten användning av länkar, det kan bland annat ses i att några länkar använder sig av "<https://unv.is>" som är ett verktyg för att besök på sidan inte syns för den som har sidan (se Ex 20).

Tjänsten presenterar sig på följande sätt:

"tool to escape clickbait, trolls and idiots." (<https://unv.is>)

Ett verktyg för att klickbete, troll och idioter. Tjänsten vill motverka trafik till fenomen som är negativt laddade på internet. Med klickbete menas artiklar som har en lockande rubrik för en länk, för att locka till klick. Tanken bakom användandet är troligtvis här att inte ge det länkade sidorna mer trafik, eftersom tjänsten endast används på länkar som leder till traditionell media eller public service. Av de undersökta sidorna är det endast PIK som använder tjänsten, frågan är om de gör detta för att kunna använda traditionell medias trovärdighet istället för att länka till en källa som redan har det perspektivet som sidan har. Det kan också vara så att memet skapas så snabbt att det inte alltid finns en länk till en omskrivning av nyheten. Retoriskt finns det poänger med att länka traditionell media eftersom de har hög trovärdighet, memet kan vara ett sätt att ge läsare den ingång i nyheten som sidan vill ge läsaren. På detta sätt kan perspektivet färgas och nyheten blir ett bevis för tesen i memet. Användningen av unv.is-tjänsten är inte konsekvent av PIK, det finns flertalet länkar till traditionell media som inte använder tjänsten. Det kan inte urskiljas ett mönster varför tjänsten inte används ibland på länkar till traditionell media.

Alternativmedier som Nyheter idag och liknande inte länkas genom tjänsten, vilket är logiskt med tanke på att det är medier som traditionellt stödjer SDs politik, likt PIK.

5.2.7 Populärkultur

Användningen av populärkultur är under den undersökta perioden minimal. Ett fåtal referenser finns men de är inte centrala annat är i något enstaka fall. Jimmie Åkesson skildrad med en referens till sciencefiction filmerna Terminator är ett av dem (se EX30).

Detta är från filmen Terminator 2: Judgement Day som handlar om att mänskligheten i framtiden hotas av ett krig mot artificiell intelligens, som tar formen av människoliknande robotar (Cameron, 1991). Här är Åkesson skildrad som hjälten från filmen där karaktären sträcker fram sin hand till

den kvinnliga huvudrollen och säger "Come with me if you want to live" (kom med mig om du vill överleva). En trolig tolkning av memet, är att det spelar på parallellerna mellan filmens handling och invandringen till Sverige. Istället för att maskiner tar vår plats är det invandrare i PIKs mem. I memet är det Jimmie Åkesson som är hjälten som ska rädda Sverige från att gå under av invandring, istället för filmen hjältes som ska rädda mänskligheten från att utrotas av maskiner.

EX30 Publicerat på PIK den 6 september 2018.

EX7 Publicerat på PIK 2 september 2018.

Det finns ett exempel på mem baserat på svensk populärkultur publicerat på PIK, det är ett inlägg med barnprogramskaraktären Skurt. I exemplet som fanns med i DN:s rapportering om högerextrema mem. Användandet har liknats vid alternativhögern i USAs användning av tecknade figuren "Pepe the frog" (Sköld et al., 2018). Förutom figuren har en flaska rysk vodka klippts in samt texten "cyka blyat" som är ryska fonetiskt stavat på engelska och betyder horbitch (whore bitch) eller jävla bitch (fucking bitch), enligt urban dictionary's topdefinitioner (urbandictionary.com,

Cyka Blyat). Överskriften är en hänvisning till DN:s rapportering och utpekande av PIK som största sidan för spridning av mem på Facebook (Sköld et al., 2018), samtidigt som

memet gör referenser till trollfabrik och Ryssland. Vilket kan syfta på rapporteringen om att Ryssland försöker påverka valet på liknande sätt som de enligt flertalet organisationer gjort i USA under presidentvalet 2016 (Lundin, 2018). Ryssland ska enligt flera rapporter använt sociala medier som Facebook och Twitter för att få fler amerikaner att rösta på Donald Trump som president (Shane & Mazzetti, 2018). Dessa två är de populärkulturella mem som hittats hos PIK (se EX30 och EX7).

Från PAN är referenserna till populärkultur något mer utspridd men inte heller så vanlig med totalt sex mem. EX10 är det enda tillfället PAN använder svensk populärkultur, med ett mem baserat på ett segment från barnprogrammet "Fem myror är fler än fyra elefanter" (Sveriges Television, 1977). I segmentet som det är baserat på presenterar karaktären Brasse fyra alternativ varav ett ska bort, oftast slutar det med att de andra karaktärerna gissar fel och Brasse på ett självgott sätt presenterar det rätta svaret. Vilket får de andra att besviket säga till kameran "-Tycker han ja". I memet har de tre alternativen bytts mot sverigedemokratiska politiker och Katarina Janouch från partiet Medborglig Samling. De har just fått frågan om vilken av alternativen som inte är helsvensk med svenska föräldrar. De har gissat fel och Brasse förklarar att ingen av alternativen är helsvenska med svenska föräldrar, därför ska alla bort. Vilket bryter mot konceptet i programmet, men undviker att memet i sig lutar sig mot rasbiologi. Om en i memet setts som helsvensk, hade det betytt att memet i sig bekräftade rasbiologiska idéer, i att det skulle finnas en biologisk eller kulturell definition över vad som är en svensk.

EX10 Publicerad den 19 augusti 2018 på PAN.

5.2.8 Analys

Något som tydligt syns i materialet är att den retoriska situationen skiljer stort mellan de undersökta sidorna PAN och PIK. Likt Sverigedemokraternas retoriska situation beskriven av Mral (2016: 107-108), så är PIKs utmaningar liknande. Även om ett politiskt parti granskas hårdare än en politisk sida på Facebook, så kan budskapen i kontroversiella frågor vara polariserande. Därför vinner de på att placera stora delar av sina budskap i det latent istället för det manifesta. Ett sätt är att de delar upp budskapen över många inlägg. Det finns få inlägg som uttryckligen på en manifest nivå har budskapet "rösta på sverigedemokraterna", argumenten delas istället upp. I EX23 lyfts endast hyckleriet som rapporterats i media fram, utan att något alternativ till henne lyfts fram något bättre. Sett till kollaget i EX13 så syns en övergång mot ett mer manifest budskap om att rösta på SD. Budskapen är uppdelad över inläggen vilket liknar den inställning som alternativhögern uppvisar i det att Richard Spencer kan stödja Donald Trump som president, även om han inte går nog långt enligt Spencer, men för honom är huvudsaken att han driver politiken åt höger (May & Feldman, 2018: 30-31). Vilket även sägs av representanter för alternativhögern i Sverige i tv-programmet Uppdrag Granskning undersökning av rörelsen (Stridlöv & Jemsby, 2018), där bland annat Daniel Friberg medverkar. Sett utifrån en pragmatisk hållning kan den uppdelade retoriken framstå mer logisk, om målet är att driva opinionen allmänt åt höger.

Inlägget som är sist kronologiskt i EX13 nämner aldrig SD, uppmaningen är endast att "rösta för värderingar", vilka de menar blir först uppenbart över tid eftersom PIKs retorik uteslutande talar negativt om alla partier förutom SD. "SD" eller "Sverigedemokraterna" förekommer i 15 av PIKs inlägg, varav nästintill alla förekomster är som en drabbad part, av något ett annat parti eller organisation gjort. Ett exempel kan ses i EX14 där SD nämns som ett offer för Stefan Löfvens och Socialdemokraternas hyckleri som påstås i memet. Huvuddelen av de inläggen på PIK som har någon form av grund i verkligheten handlar om politisk hyckleri och inte politisk korrekthet som sidans namn antyder (Se EX23, EX14, EX4). Fyra inlägg handlar om att peka ut politisk korrekthet som huvudkritik. I EX25 används en viral bild på när svenska ministrar bär slöja när de besöker Saudiarabien i februari 2017 (Sverigesradio, 2017).

Här är bilden ett argument för att det politiska korrektheten gått för långt, men samtidigt används den för att påpeka ett hyckleri från politiskt håll. Politisk korrekthet däremot är inte lika förekommande som nyhet, och när det är det så är det ganska ofta en positiv nyhet som inte alltid är lätt att plocka ner eller håna. Dessutom så har de gånger politiskt korrekthet lett till någon kontrovers handlat om saker som haft liten påverkan på

Wallström: Hotet mot svenska kvinnor är SD

EX25 Publicerad på PIK den 1 september 2018.

människors liv, som att en godsak numera ska kallas Chokladboll eller att en minoritet inte ska kallas en viss sak. Det är lätt att håna att språket ändras i syftet att göra samhället mer jämställt, men det är svårt att visa hur ord i praktiken skadar någon, vilket gör det svårt som argument på längre sikt. På samma sätt så skadas inte kvinnorna direkt i bilden av att bära slöja för att anpassa sig till kulturen i landet de besöker. PIKs argumentation handlar till stora delar om att måla upp ett hot mot det svenska samhället. Detta bygger främst på patos. Logos byggs utifrån en högst anekdotisk bevisföring och falska nyheter.

Ett hot som inte enbart kommer utifrån men även inifrån från media och akademiker. Vilket är i linje med Tutors beskrivning av hur den nya högern i Europa arbetar (Tutors, 2018). Vanligast är att jämföra två situationer, det handlar ofta om att lyfta fram hyckleri eller inkompetens hos avsändarens motståndare. Många av de val som presenteras framställs i memen så att de ska framstå som enkla och triviala val. Val som ofta är falska i det att det inte är direkt jämförbara saker, och inte heller saker som politiker ofta kan välja mellan. Även om det går att bevisa att invandringen är ekonomiskt samhällsnyttig på sikt (OECD, 2013), så går det enkelt att lyfta fram de negativa konsekvenserna och det problematiska med integration. Genom att lyfta fram nyheter ur sitt eget perspektiv blir bilden ensidig och talar för det avsändaren har som manifest och latent budskap. Utmaningen för motargumenten från PAN och andra, är att det behövs mycket kontext och historik för att försvara mot det kortsiktiga och fokuset på enbart det negativa. Det behövs dessutom en bredare kunskap för att motargumenten ska fungera. PANs argumentation lägger en större fokus på att allmänt avfärda de som är kopplade till SD och partier med liknande högerextrem inriktning. Vanligast är argument som gör kopplingar mellan motståndaren och deras mörka förflutna. Det kan vara till kända nazister och rasister.

Kopplingen till SD kan i sig också användas som grund i argument för att någon är en opålitlig eller dum person. PAN använder liknande argument även för att avfärda politiska partier från den traditionella högern, i att de använder både Ms och KDs närmanden till SDs politik som argument för att de inte är trovärdiga, och att de har en ohelig allians

med SD. PAN undviker att kritisera andra partier för en svängning åt höger, trots att i stort sett alla partier gjort det för att gå en opinion till mötes. Som helhet under den undersökta perioden så har PAN en större lekfullhet och mer oseriöst framtoning än PIK. Vilket kan komma av att sidan är mer ideell i sin organisation, eftersom medlemmar tillåts publicera egna mem på sidan under eget namn. Dessa har gallrats bort i urvalet eftersom fokuset har legat på PAN specifikt som avsändare. Utifrån etos hade det funnits fördelar om avsändaren var en person istället för en sida på Facebook.

Under den undersökta perioden är det få mem som är baserade på populärkultur, framförallt hos PIK som förutom något enstaka fall använder något relaterat till populärkultur. Detta är i linje med Tutors analys om att mem har skiftat mot att vara mer traditionellt högerextrema i sin retorik efter motgångarna rörelsen upplevde efter kravallerna i Charlottesville (Tuters, 2018: 45-46), eller så kan det vara att slutet på valrörelsen påverkar allvaret i tonläget. En av de få populärkulturella mem som kan hittas under perioden är ett svar på Dagens Nyheters rapportering om högerextremas användning av mem (Sköld et al., 2018), som kan ses i EX7.

Sett till materialet som undersöks i denna uppsats så kan en världsbild som överensstämmer med det Tutors beskriver hittas i både det latent och det manifesterade budskapen hos PIK. Framförallt blir dessa budskap mer manifesterade mot slutet av den undersökta perioden. Vilket är i linje med att det politiska tonläget höjs fram till valdagen som är slutet på den undersökta perioden. Doxan som kan hittas hos PIK överensstämmer med Tutors där ett hot från medier och akademiker, som förtrycker deras sätt att leva, och att detta kommer leda till att de blir utbytta (Tuters, 2018: 46). Detta kan tydligast ses i flera inlägg mot slutet av valrörelsen där Annie Lööf citeras när hon i en intervju från 2011 säger att Sverige kan ta emot 30000000 invandrare (se EX12 och kollaget i EX13).

Hos PAN är budskapen mer åt det manifesterade hållet över hela perioden. Vilket kan förklaras av sidornas olika retoriska situation. Det finns inlägg som pekar ut hyckleri som är relativt fria från latent budskap som kan ses som rasistiska som i EX23.

Doxan hos PAN är mer tydlig i huvuddelen av inläggen även om det också finns ett fåtal inlägg som inte kritiserar SD. Huvudsakligen är PANs doxa att SD och liknande högerextrema partier inte borde få existera eftersom de har tydliga kopplingar till nazismen och högerextrema rörelser som är odemokratiska och farliga för samhället. PANs budskap är genomgående manifesterade under perioden, även i de få fall de kritiserar Socialdemokraterna. Liksom flertalet inlägg när det kritiserar andra partier från det traditionella högerblocket i svensk politik. Det manifesterade budskapet är att Moderaterna

och Kristdemokraternas samröre med Sverigedemokraterna är anledning att inte rösta på M och KD.

EX13 Kollage över mem som använder mode med politiska motståndare som reagerar på saker. Fem av dem är publicerade under de två sista veckorna av valrörelsen. Dessa är placerade i kronologisk ordning den första förekomsten är den 21 August och den sista är den 9 september 2018.

5.3 Hur ser användandet av modes ut, sett utifrån Eric Jenkins teorier?

PIK och PAN använder politiska annonser som mode i många mem. Detta är en form av parodi som också belyser negativa aspekter av politiken sidorna hittat hos sina meningsmotståndare. Medan PAN är mest fokuserad på att allmänt håna, så är PIK mer fokuserad på att lyfta fram specifika händelser där de pekar ut hyckleri. I övrigt finns det flertalet olika modes som är återkommande bland inläggen. PIK använder återkommande begreppet "Vänsterbliven" som ett begrepp för att avfärda kändisar som dumma. Det kan tolkas som sammansättning av vänster och efterbliven, vilket förmodligen är tänkt att på ett humoristiskt sätt avfärda personens trovärdighet eftersom de är dumma samt har ett vänsterperspektiv politiskt. Hur effektivt begreppet blir avgörs av hur vilka konnotationerna som personer förknippar med orden. Någon som identifierar sig som höger har inga problem med att vänsterpolitik kritiserar, dock kan ordet efterbliven ha

negativa konnotationer även för någon som identifierar sig som höger, vilket gör att begreppet kan ha svårt att fungera retoriskt.

EX27 Publicerat på PIK den 15 augusti 2018.

Ett foto på komikern Özz Nugen används med överskriften från något han påståtts ha gjort på hans Twitter-konto. Detta i samband med bilbränderna i Göteborg. Argumentet har patos för de som tycker det är negativt att sprida konspirationsteorier. PIK har en tydlig influens från modes som innan använts av alternativhögern i USA. Detta märks främst i hur de använder en variant av FG (Feels Guy). Den gråtande versionen av FG används ofta i samband med begreppet liberal tears (liberala tårar) och i denna version har den

getts oranget hår och en grön topp, samt ett

blått örhänge, munnen har även ändrats till att ge intrycket av att den skriker. Detta tillsammans med referensen till 30 000 000 invandrare, som Annie Lööf sagt under sin första intervju som partiledare för Centerpartiet. Dessa drag pekar sammantaget på att det är Annie Lööf varianten av FG är tänkt att föreställa. Som mode blir detta svårt att utskilja i en svensk kontext. Enligt Eric Jenkins så är ett mode ett uttryck genom vilket budskapet förändras (2014), här kan Lööf versionen av FG helt enkelt bli för abstrakt för att kunna fungera som mode. Förutsättningen för att användandet ska fungera här är att förstå kopplingen till den gråtande liberalen. Dels för att Lööf inte kan likställas med det som vanligtvis kallas liberal i USA (se 2.4.3), där det är något den politiska vänstern kallas från högern. Därför blir kopplingen svår för andra än de som har koll på det amerikanska begreppet "liberal tears" och applicerar det rakt på Lööf eftersom hon kallar sig liberal.

EX31 Tidigare version av Feels Guy

FG Även kallad Wojak, detta är i grunden ett mem som startade med ett huvud ritad i Microsoft Windows ritprogram Paint. Detta program är känt för sina begränsade precision, och används ofta för att göra teckningar där det fula är en medveten estetik. Medvetet ful estetik brukar även kallas fulsnygg, för att visa på att det fula är något man tycker om. Enligt sidan Know Your Meme är originalbilden (se EX31) från Maj 2010 på ett tyskt bildforum (Zed, 2016).

I en amerikansk kontext är det ett sätt för konservativa att avfärda liberaler som allt för styrda av känslor, att de helt enkelt känner efter för mycket och att det gör det svårt för dem att ta tuffa beslut. Det kan finnas liknande uppfattning av gråtande politiker i Sverige, att det kan få personer att tappa förtroende för den som gråter, eftersom den som inte gör det kan uppfattas som mer handlingskraftiga. Det kan också finnas anledningar ur ett genusperspektiv varför just Löf skildras som gråtande, likt till exempel hur Angela Merkel skildrats i media (Fogde, 2010: 187).

I memet är troligtvis meningen att koppla samman tårarna men våg och ström, med begrepp som kan relaterat till invandring, som flyktingström eller flyktingvåg. Det underförstådda kan vara att flödet av flyktingar möjliggörs av tårarna. Genom omvänd bildsökning hittas bilder med Pepe tillsammans med gråtande FG, där Pepe surfar på vattnet från tårarna. Enligt Know Your Meme så är Pepe och FG en vanlig kombination (Zed, 2016). En genomgående trend som kan hittas under den undersökta perioden är likt användandet FG, att olika politiker läggs i vänstra hörnet när det reagerar på en situation. Förutom placeringen så har de gemensamt att de hånas för något dumt de gjort och bilden som valts ofta ger utrymme att tolka dem som idioter ibland genom att något element lagts till i deras porträtt (se EX13).

EX12 Memet i en amerikansk kontext till (vänster bild), mem publicerat på PIK den 7 september 2018 (höger bild).

PIK använder i EX12 ett direkt översatt mem, men utan att översätta till den svenska kontexten har de svårt att fungera retoriskt. Bristen kan vara att förståelsen fattas för vad bildens av gråtande liberaler har för innebörd i USA. För att mem ska bli globala menar Shifman att de behöver använda stereotyper som är igenkännbara i den lokala doxan (Shifman, 2014: 176). Att göra FG mer lik Annie Lööf kan ses som ett försök att översätta till en svensk kontext.

5.3.1 Analys

Modes kan identifieras i formen av inramningen som blir något som budskapet tolkas igenom. PIK och PAN har liknande sätt att använda modes som stöd för retoriken i stort. Vanligaste är den politiska annonsen som kan fungera som ett subversivt sätt att framföra sitt budskap, genom att använda ens motståndares stil.

Utifrån majoriteten av inläggen på sidorna är konceptet om modes svårt att se i hur det underlättar för budskapet. Det är svårt att se hur det likt ett fordon hjälper memets budskap att nå fram (E. S. Jenkins, 2014).

Modets inverkan i sig på det retoriska är svårt att utskilja från memets visuella element. Det mest framgångsrika stilen och något som möjligtvis kan kallas ett mode, är de där två bilder staplas på varandra. Här jämförs två situationer med varandra ofta med samspelet mellan backstage och frontstage som huvudargument (Shifman, 2014: 162).

Sedan kan det även vara meningen att inte alla ska förstå memet och delar av budskapet bara är till för de som redan är insatta i subkulturen. Tutters menar att memen också kan vara medvetet exkluderande för att sortera ut de som är mest trogna rörelsen. Då menas framförallt högerextrema forumet 4chan. Där forumet ”/pol/” är en plats för spridning av högerextremt hatspråk, där relationen mellan de få som accepteras växer starkare, medan de många som inte ses värdiga utesluts (Tutters, 2018: 41). May och Feldman menar att provokationen kan vara medveten för att få mottagare att kalla avsändaren för rasist, detta för att kunna utmåla andra som överdrivet dramatiska i sitt språk (2018).

6. Diskussion

6.1 Sammanfattning

Denna uppsats analyserar med retorikanalys politiska mem publicerade på två Facebook-sidor under månaden fram till valdagen i Sverige 2018. Från 2018-08-13 till 2018-09-09. Materialet består av totalt 254 mem, varav 148 är från Politiskt inkorrekt och 106 är från Panikfakta. PIK (Politiskt Inkorrekt) är generellt kritiska mot alla partier förutom SD (Sverigedemokraterna). Panikfakta är generellt kritiska mot SD, samt i viss mån andra riksdagspartier till höger om mitten i svensk politik, som på något sätt uttryckt sig som PAN (Panikfakta) ser som SD-vänligt. PAN kritiserar även nya partier som ställde upp i valet som Alternativ för Sverige och Medborglig samling.

På första forskningsfrågan är det tydligt att de mem som undersökts inte är lika grundade i populärkultur som de Shifman hittat. I en svensk kontext är mem mer fokuserade på att referera nyhetsjournalistik. PIK har också en tendens att göra försök att översätta kända högermem till en svensk kontext speciellt mot slutet av perioden. Denna användningsretoriska funktion är oklar, eftersom den inte är rakt överförbar till en svensk kontext.

I andra forskningsfrågan har en användning av mem, som är liknar den som uttalas av alternativhögern i USA men också i Sverige, från sidan PIK (Politiskt inkorrekt).

Budskapen delas upp för att allmänt påverka opinionen åt höger på olika nivåer. En del av inläggen är skapta så att det kan kännas generellt sanna för många, medan andra är gjorda för tilltala de som redan är anhängare av till exempel SD. Samtidigt som denna strategi kan ses samlad när inläggen tas som helhet, så är det oklart om all tafflighet är helt överlagd. Mot slutet av perioden går budskapet över till att bli mer manifest, genom att uppmaningar skrivs mer öppet. PIK är tydligt kritiska i sin retorik mot alla partier förutom SD, men samtidigt är de försiktiga med att hylla SD, som mestadels förekommer som en drabbad av orättvisa i inläggen. Även om sidan är kritiskt mot traditionell media så länkas de i en betydande del av inläggen, detta kan vara för att utnyttja deras trovärdighet samtidigt som de färgar perspektivet som personen läser nyheten med. PIK använder även en tjänst för att inte besöket ska generera trafik hos den traditionell media som länkats.

Från PAN (Panikfakta) håll är retoriken rak och mestadels saknas andra budskap än det som manifest framförs i memen. Det manifesta budskapet är att SD är dumma, rasister och har direkta kopplingar till nazister och rasister. Sedan använder PAN även SD i sig som grund i sina argument för att avfärda någon. Den enda kritik som finns i det latent

är i några fall när de kritiserar partier som tillhör det traditionella högerblocket i Sverige (M,L,C och KD).

I tredje forskningsfrågan kan konstateras att liknande modes används hos båda undersökta sidorna. Båda använder sig till exempel av deras motståndares annonser för att framföra deras syn på vad de andra tycker. Från PIK finns försök att etablera lokala modes som "Vänsterbliven" som grafiskt används som en stämpel för att avfärda nyheter, framförallt när kända personer kritiserar SD som parti. Retoriken verkar mest fokuserad på vad som blir framgångsrikt, det är tydligt att inläggen där två bilder staplas på varandra är PIKs mest populära sätt att argumentera. Första bilden är något i vardagen som många drabbats av och andra bilden pekar på ett problem i samhället, tillsammans ger de bilden av något som är fel.

6.2 Slutdiskussion

Som retoriskt fenomen är mem något flyktigt och svåranalyserat, eftersom det är en uttrycksform som är en abstrakt blandning av element, vars uttryck utvecklas i en rasande takt. Att försöka analysera det som ett konkret och logiskt fenomen är ofta utmanande. Mycket av oron kring mem tror jag kommer från att samhället vill hitta förklaringar till varför högerextrema gjort stora framsteg i den offentliga opinionen. Mem har också fått mycket uppmärksamhet genom flertalet artiklar i Sverige och världen. Sedan hjälper det uttryckets status att USAs President Donald Trump själv använder mem, som kan ses i avsnitt 2.1 i denna uppsats. Inlägget är från hans officiella Twitter-konto från Januari 2019.

Som metod upplever jag retorikanalysen som rätt val av metod för analysen. Även om det har varit svårt att applicera den på samma sätt som tidigare gjorts på till exempel valaffisher, så upplever jag metoden som rätt val för uppgiften. Det finns poänger med både kvalitativa och kvantitativa perspektiv för att uppnå en mer nyanserad vetenskaplig förståelse för fenomenet. Forskarvärlden har börjat intressera sig för mem ur ett kommunikationsperspektiv, som ett vidare led i forskningen kring sociala medier. Budskapen som framförs med mem är inte nya sett ur ett historiskt perspektiv. Speciellt sett till PIK där budskapen som kommer fram är liknande de som tidigare framförts av populisterna och framförallt högerextrema. Att någon utifrån hotar vårt sätt att leva och att världen kan räddas genom att skilja på vi och de. Det är enkla sätt att lösa samhällets problem, som är tilltalande för att de är just enkla.

Det finns inte mycket forskning om mem i den svenska kontexten och den undersökta perioden endast var månaden innan valet. Med det sagt så anser jag att uppsatsen är en bra översikt av de tendenser som finns i memen och kan ge vägledning om vad som det behöver forskas mer om. Exempelvis varför influensen av populärkultur under den undersökta perioden var så begränsad. Som metod upplever jag att retorikanalysen gett möjlighet att balanserat tolka hur retoriken i memen ser ut.

Politiska mem passar de som allmänt har en förenklad världsbild. Där många saker som inte är direkt jämförbara jämförs. Det goda är det som människor har varma och positiva känslor till och det onda är det som besvärar dem och orsakar negativa känslor. Oftast baseras dessa uppfattningar på upplevelser i vardagen, medan det goda ofta är baserat på det som är närmast en själv och det onda är det som kommer utifrån eller det man vill ha distans till. Det är lättare att tillskriva negativa känslor till något längre bort än något i ens närhet. Förutsättningen är dock att mottagaren köper den förenklade världsbilden, för de som inte gör det kan argumentationen som förs få motsatt effekt. Det finns en tydlig skillnad i retorisk kvalitet hos de inlägg som använder faktiska exempel, jämfört med de inlägg som endast gör en generalisering utan förankring i något konkret, vilket också bidrar till att minska potentialen att övertyga de utanför den egna sfären.

Känslor och reaktioner utnyttjas för att skapa drev baserade mestadels i patos. I en värld där informationen sprids med ljusets hastighet så hinns kanske inte eftertanken med, och kortsiktigt kan opinionen drivas utan hjälp av etos och logos. Men sett historiskt så har känslodrivna rörelser inte lyckats på lång sikt. Vilket kan bekräftas av bland annat Tuters analys, som säger att högerextrema mems inflytande kommer minska så fort fokus flyttas tillbaka till vilka sociala behov som finns i samhället, och argumentationen får en starkare grund i etos och logos. Likt Henry Jenkins perspektiv på deltagarkultur så är mem i sig varken en kraft för ont eller gott i samhället, det är bara ytterligare en uttrycksform som avsändare kan utnyttja för att framföra sitt budskap.

6.3 Förslag för vidare forskning

Forskning inom mem bör fokusera på hur mem fungerar som kommunikation. Möjligtvis kan en studie med fokusgrupper ge intressanta perspektiv på hur människor uppfattar memens budskap. Mem är likt sociala medier i stort ett relativt nytt fenomen, relevans för forskning inom politisk kommunikation och retorik är svår att förutsäga. Mem i en informationsteknologisk kontext är något som i sin natur är snabbt och föränderligt, vilket gör det svårt som forskningsobjekt.

Bibliografi

Adams, I. (1993). *Political ideology today*. Manchester: Manchester : Manchester University Press.

Cameron, J. (1991). "Terminator 2: judgment day [Film]." USA: TriStar Pictures.

Casserlöv, S. (2013). *Lokal Antirasism - En studie av elva antirasistiska initiativ*. Stockholm: Stiftelsen Expo.

Coaston, J. (2018). "False flags," explained. Hämtad 2019-01-01, från <https://www.vox.com/2018/10/25/18018606/false-flags-clinton-soros-alex-jones-infowars-cnn> .

Dawkins, R. (1976). *The selfish gene*. Oxford: Oxford University Press.

DeHaven-Smith, L. (2013). *Conspiracy theory in America*: University of Texas Press.

Dubs, J. (2009). Hitler's "Downfall" Parodies. Hämtad 2018-11-10 från <https://knowyourmeme.com/memes/hitlers-downfall-parodies>

Ewald, H, & Lindkvist, H. (2018,2018-09-14). Högerextremister i nätforum försöker påverka svenska valet, *Dagens Nyheter*. Hämtad 2018-12-04 från <https://www.dn.se/kultur-noje/hogerextremister-i-natforum-forsoker-paverka-svenska-valet/>

Fogde, M (2010). Bildanalys. Larsson, L, & Ekström, M. (Red), *Metoder i kommunikationsvetenskap* (2. uppl). Lund : Studentlitteratur.

Griffin, E, Ledbetter, A, & Sparks, G. (2014). *A First Look at Communication Theory*.

Habul, K. (2018, 2018-09-14). Intern SD-kritik mot partiledningen: "Högmod går före fall", *Aftonbladet*. Hämtad 2019-01-21 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/VR84q1/intern-sd-kritik-mot-partiledningen-hogmod-gar-fore-fall>

Huntington, Heidi. (2013). Subversive memes: Internet memes as a form of visual rhetoric. 3. Chicago: Association of Internet Researchers Hämtad från <https://firstmonday.org/ojs//index.php/spir/article/view/8886/0>

Högberg, David, & Sjölund, Nils. (2017). EN BILD UPPRÖR FLER ÄN TUSEN ORD En kvantitativ studie av satirteckningens roll i svensk dagspress. (Kandidatuppsats). Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG), Göteborgs Universitet. Hämtad 2018-09-24 från <http://hdl.handle.net/2077/51758>

Internetmuseum. (u.å.). Ansiktsburk / Hatten är din. Hämtad 2019-01-22 från <https://www.internetmuseum.se/kronika/ansiktsburk/>

Jenkins, E. S. (2014). The Modes of Visual Rhetoric: Circulating Memes as Expressions. *Quarterly Journal of Speech*, 100(4), 442-466. doi: 10.1080/00335630.2014.989258

Jenkins, H. (2006). *Convergence culture : where old and new media collide*. New York: New York University Press.

Jenkins, H. (2014). Rethinking 'Rethinking Convergence/Culture'. *Cultural Studies (London, United Kingdom)*, 28(2), 267-297. doi: 10.1080/09502386.2013.801579

Jämte, J. (2013). Antirasismens många ansikten. Statsvetenskapliga institutionens skriftserie, 2013.

Klein, E. (2018). Mark Zuckerberg on Facebook's hardest year, and what comes next. Hämtad 2019-01-07 från <https://www.vox.com/2018/4/2/17185052/mark-zuckerberg-facebook-interview-fake-news-bots-cambridge>

Lundin, T. (2018, 2018-08-08). Varningen: Så försöker Ryssland påverka valet, *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2018-11-15 från <https://www.svd.se/varningen-sa-forsoker-ryssland-paverka-valet>

May, R, & Feldman, M. (2018). Understanding the Alt-Right. *Post-Digital Cultures of the Far Right: Online Actions and Offline Consequences in Europe and the US*, 71, 25.

Mral, B., Gelang, M., & Bröms, E. (2016). *Kritisk retorikanalys : text, bild, actio*. Ödåkra, Sverige : Retorikförlaget.

- Naess, J. (2018). Här är årets alla valaffischer. Hämtad 2019-01-01, från <https://www.dagensmedia.se/marknadsforing/kampanjer/har-ar-arets-alla-valaffischer-6925600>
- Nilsson, O. (2018). Annie Lööf backar inte en tum om SD, NSD. Hämtad 2019-01-04 från <https://www.nsd.se/nyheter/annie-loof-backar-inte-en-tum-om-sd-nm4895062.aspx>
- OECD. (2013). *International Migration Outlook 2013*: OECD Publishing.
- Olofsson, H. (2011). Här provoceras Lööf av SVT-journalistens fråga. Hämtad 2019-01-01, från <https://www.expressen.se/nyheter/har-provoceras-loof-av-svt-journalistens-fraga/>
- Oscarsson, H. (2017). Det svenska partisystemet i förändring. i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red.) *Larmar och gör sig till*. Göteborg: SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Ronge, Johan. (2018). MP-toppens förslag: Skatt när du storhandlar med bil. Hämtad 2019-01-01, från <https://www.expressen.se/dinapengar/konsument/mp-forslaget-skatt-nar-du-storhandlar-med-bil/>
- Rätt eller fel att svenska ministrar bär slöja i Iran? (2017, 2019-01-04). *Studio Ett*. Hämtad från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=6629450>
- Shane, S, & Mazzetti, M. (2018, 2018-0216). Inside a 3-Year Russian Campaign to Influence U.S. Voters, *New York Times*. Hämtad från <https://www.nytimes.com/2018/02/16/us/politics/russia-mueller-election.html>
- Shifman, L. (2014). *Memes in digital culture*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Silverberg, J, Forsberg, Oskar, & Skagerström Lindau, Amanda. (2018). Svartklädda personer tände eld på 80-tal bilar i Göteborg. Hämtad 2019-01-01, från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/KvAKvG/svartkladda-personer-tande-eld-pa-80-tal-bilar-i-goteborg>
- Sköld, J, Urisman Otto, A, & Ewald, H. (2018). Så tog högerpopulisterna över - med hjälp av SD, *Dagens Nyheter*. Hämtad 2018-12-13 från <https://www.dn.se/nyheter/politik/sa-tog-hogerpopulistiska-sidor-over-valrorelsen-pa-facebook-med-hjalp-av-sd/>

Socialdemokraterna. (2016). Nu tar vi strid för svenska modellen.

Spike, Carlett. (2016, 2016-12-26). Q&A: Artist behind infamous New Yorker cartoon on the craft, his inspiration, *Columbia Journalism Review*.

Stridlöv, J, & Jemsby, C. (2018). Alternativ högern i Sverige. *Uppdrag Granskning*. Hämtad från <https://www.svtplay.se/video/19094567/uppdrag-granskning/uppdrag-granskning-sasong-19-avsnitt-2-1>

Sveriges Radio. (2017, 2017-02-13). Rätt eller fel att svenska ministrar bär slöja i Iran? *Studio Ett*. Hämtad 2019-01-04 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1637&artikel=6629450>

Haglund, L(Producent).(1977). Fem myror är fler än fyra elefanter [Tv-program]. Sverige: Sveriges television.

Tuters, M. (2018). LARPing & Liberal Tears. *Post-Digital Cultures of the Far Right: Online Actions and Offline Consequences in Europe and the US*, 71, 37.

Westin, J. (2014). Här är alla partiernas valaffischer för 2014. Hämtad 2019-01-01 Zed, Triple. (2016, 2018). Wojak / Feels Guy. Hämtad 2019-01-01, från <https://knowyourmeme.com/memes/wojak-feels-guy>

Öhrn, L, & Öjemar, F. (2019, 2019-01-18). Stefan Löfven är Sveriges nästa statsminister. Det är resultatet av den tredje statsministeromröstningen på fredagen efter en historiskt utdragen och komplicerad regeringsbildningsprocess., *Dagens Industri*. Hämtad 2019-01-23 från <https://www.di.se/nyheter/stefan-lofven-accepteras-som-statsminister/>

Bilaga 1

ANALYSSCHEMA

Manifest nivå

- Hur är den visuella texten komponerad? Vad dras ögonen till? Varför?
- Vilka ikoniska, symboliska eller indexaliska tecken går att isolera och vad säger de?
- Hur förhåller sig bild och text i kombination till varandra – rubriker, mellanrubriker, bildtexter och liknande?
- Hur hanteras typografin, finns det olika typsnitt och vad blir effekten av dessa?
- Vad finns i förgrunden? I bakgrunden? Vad är fokuserat? Ofokuserat? Vad rör sig? Vad är högt placerat eller lågt? Vad finns till höger, till vänster eller i mitten? Vilken effekt har dessa placeringar för budskapet?
- Är någon speciell information (som namn, ansikte eller scen) på något sätt betonat eller framhävt för att dra till sig uppmärksamhet?
- Hur används ljus och färger?
- Vilka detaljer är framhävda eller nertonade? Finns det förvirrande, otydliga distraherande eller uppenbart utelämnade element?
- Är något överraskande i val av design?
- Berättas en historia här? Kan man se typiska narrativa drag som hjältar, bovar och offer, ett då, nu och sen?
- Finns det uppmaningar att följa upp argumentet? Uppmuntras man att fortsätta läsa? Klicka på länkar? Scrolla? Fylla i en blankett? Ange din e-postadress? Beställa något?

Latent nivå

- Vilken argumentativ avsikt förmedlar texten?
- Vilken är tesen och vilka är de visuella argument som ska stödja denna?
- Kan man se tydliga etos-, logos- eller patosargument?
- Finns det något refutatio i det visuella? Bemöter bilden tänkta eller framförda invändningar för att på så sätt stärka den egna argumentationen?
- Vilka kulturella värderingar eller ideal suggererar det visuella? Det goda livet? Kärlek och harmoni? Sexighet? Ungdom? Äventyr? Ekonomisk makt eller dominans? Frihet? Förstärker det visuella dessa värden eller blir de ifrågasatta? På vilket sätt förstärker det visuella argumenten?
- Vad mer kan man säga om den underliggande doxan?
- Vilka känslor avser det visuella att väcka? Begär? Avundsjuka? Empati? Skam och skuld? Stolthet? Nostalgi? Rädsla? Något annat?
- Finns det motsägelser i den visuella presentationen?

- Finns det återkommande, intensifierade eller speciellt framhävda element? Presenteras något som "hyper normalt" eller som ett ideal? På vilket sätt förklarar eller förstärker, respektive förvirrar eller motsäger det budskapet?
- Finns det metaforiska eller metonymiska element i budskapet?

Bilaga 2

Hela materialet finns i detta album <https://photos.app.goo.gl/sKtPEkqnxwWXgAS2A>
Detta kommer finnas tillgängligt så länge albumet finns kvar. Vilket beror på hur länge Google håller liv i sin Photos-plattform, och håller delningslänken levande. Inget som jag har möjlighet att styra över. Sedan är en guide till vilken information som finns i filnamnen på bildfilerna. Denna information kan hittas i informationsfliken för varje bild.

Namngivningsschema av materialet

Vad de olika sakerna betyder i filnamnen:

PAN = Panikfakta

PIK = Politiskt Korrekt

G = Antal glidningar/reaktioner

D = Antal delningar

K = Antal Kommentarer

Exempel

(Namn på sida)_G(Antal med fyra siffror)_D(Antal)_K(Antal)_(Datum
ÅÅÅÅMMDD) "Avsändarkommentar"_(Eventuellt namn om avsändaren inte är sidan
själv)

Om kommentaren inte får plats i filnamnet så tas de med i bilden och då står det ett K efter datum, om kommentaren innehåller en länk står det efter K..

Exempel

PIK_G1700_D1734_K231_20180824K ulänk

länk står för en vanlig länk.

ulänk står för en länk som använder en tjänst för att dölja besöket för sidan som besöks. Används oregelbundet av Politiskt Inkorrekt för länkar som leder till etablerad media, framförallt public service.